

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra Filozofie a společenských věd

**Současné magické myšlení – vztah k přírodě a ochrana životního
prostředí**

Bakalářská práce

Autor: Barbora Bažantová

Studijní program: B6101 Filozofie

Studijní obor: Filozofie a společenské vědy

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Roman Figura, Ph.D.

Hradec Králové, 2024

Zadání bakalářské práce

Autor:	Barbora Bažantová
Studium:	F20BP0164
Studijní program:	B6101 Filozofie
Studijní obor:	Filozofie a společenské vědy
Název bakalářské práce:	Současné magické myšlení - vztah k přírodě a ochrana životního prostředí
Název bakalářské práce A1:	Contemporary magical thinking - relationship with nature and environmental protection

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Mnozí environmentální aktivisté se s oblibou odvolávají na údajné přednosti předmoderního vztahu k přírodě a vyjadřují názor, že za ohrožení životního prostředí může z velké části moderní vztah ke světu.

Zamýšlená práce se tedy soustředí na otázku, jaký vztah k přírodě a postoj k životnímu prostředí mají vyznavači alternativních biofilních duchovních směrů, které deklarativně pracují s přírodní magií (Wicca, novopohané, ...). Práce bude zaměřena na studium literatury a na zkoumání postojů konkrétních vyznavačů zmíněných hnutí.

ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. Praha: Volvox Globator, 2005.

BUCKLAND, R., *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Praha: Pragma, 1998.

CROWLEY, V. (1998). *Wicca as Nature Religion* in: Pearson, J.; Roberts, RH; and Samuel, G.(eds.), *Nature Religion Today: Paganism in the Modern World* (pp. 170-179). Edinburgh: Edinburgh University Press.

DUGAN, E., *Přírodní čarodějnictví*. Praha: Omega, 2017.

ELIADE, M. *Dějiny náboženského myšlení*. Praha: Oikoymenh, 1995.

ROUNTREE, K. (2012). Neo-paganism, animism, and kinship with nature. *Journal of Contemporary Religion*, 27(2), 305-320.

SCHAMA, S. *Krajina a paměť*. Praha: Dokořán, 2007.

Zadávací pracoviště: **Katedra filosofie a společenských věd,
Filozofická fakulta**

Vedoucí práce: **Mgr. Roman Figura**

Oponent: **Mgr. Matěj Pudil, Ph.D.**

Datum zadání závěrečné práce: **15.6.2023**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Barbora Bažantová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Romanu Figurovi, Ph.D., za odborné vedení, vstřícnost, cenné poznámky a rady při zpracování bakalářské práce.

Barbora Bažantová

Anotace

BAŽANTOVÁ, Barbora. *Současné magické myšlení – vztah k přírodě a ochrana životního prostředí*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2024, 57. s. Bakalářská práce.

Současný svět čelí rozsáhlým výzvám ohledně přírody a životního prostředí. Tato bakalářská práce zkoumá, jaký vztah lidé udržují k přírodě a jak může magické myšlení přispět k ochraně životního prostředí a posílení spojení s přírodou. Práce se zaměřuje na rituály, symboliku a učení současných alternativních směrů těchto duchovních hnutí, dále také hodnotí jejich možný vliv na současnou společnost a ekologické hnutí. S výhledem na vylepšení vztahu k přírodě a ochraně životního prostředí věřím, že tato práce přinese přínos do diskuse o konstruktivní roli magického myšlení v péči o naši planetu.

Klíčová slova: příroda, životní prostředí, magické myšlení, wicca, moderní druidové, současný šamanismus

Annotation

BAŽANTOVÁ, Barbora. *Contemporary magical thinking – relationship with nature and enviromental protection*. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2024, 57. pp. Bachelor Degree Thesis.

The current world faces extensive challenges regarding nature and the environment. This bachelor's thesis explores the relationship people mantain with nature and how magical thinking can contribute to enviromental protection and strenghten the connection with nature. The work focuses on rituals, symbolism, and teachings of contemporary alternative spiritual movements, futher evaluating their potential impact on present society and the ecological movement. With the aim of improving the relationship with nature and enviromental protection, I believe that this thesis will contribute to the discussion on the constructive role of magical thinking in caring for our planet.

Key words: nature, environment, magical thinking, wicca, druidry, neo-shamanism

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Vztah k přírodě a životnímu prostředí	12
2.1. Charakteristiky vztahu k přírodě a životnímu prostředí	13
2.2. Potřeba kontaktu s přírodou.....	14
2.2.1. Různé přístupy ke kontaktu s přírodou	14
2.2.2. Pozitivní účinky přírody	14
2.2.3. Výhody aktivit v přírodě.....	15
2.2.4. Snižující se čas strávený v přírodě.....	15
2.3. Adaptace na přírodní podmínky	15
2.4. Estetický postoj k přírodě	16
2.5. Etický postoj k přírodě.....	16
2.6. Enviromentální postoj.....	17
2.6.1. Enviromentální vědomí.....	17
2.6.2. Enviromentální chování.....	18
2.6.3. Proenviromentální jednání.....	18
2.6.4. Proč lidé nechrání životní prostředí?	19
2.7. Shrnutí.....	19
3. Spirituální spojení s přírodou.....	20
3.1. Jak se více spojit s přírodou?	20
3.1.1. Trávení času venku	20
3.1.2. Chodit bos.....	20
3.1.3. Přinést přírodu domů	20
3.1.4. Zapojení se do rituálů	21
3.1.5. Navštěvování duchovních center	21
3.2. Shrnutí.....	21
4. Alternativní spiritualita	21

4.1.	Historie.....	22
4.2.	Moderní alternativní spiritualita	23
5.	Wicca	23
5.1.	Vznik Wiccy	24
5.2.	První zasvěcení	25
5.2.1.	Příprava na zasvěcení.....	26
5.2.2.	Rituál zasvěcení	26
5.3.	Dvojité božstvo	27
5.3.1.	Bohyně.....	27
5.3.2.	Bůh.....	28
5.4.	Sabaty.....	29
5.4.1.	Yule (21. nebo 22. prosince)	29
5.4.2.	Imbolc (1. nebo 2. února).....	30
5.4.3.	Ostara (21. nebo 22. března).....	30
5.4.4.	Beltain (30. dubna nebo 1. května).....	30
5.4.5.	Letní slunovrat (21. nebo 22. června).....	30
5.4.6.	Lammas (31. července nebo 1. srpna)	30
5.4.7.	Mabon (21. nebo 22. září).....	31
5.4.8.	Samain (31. října)	31
5.5.	Esbaty.....	31
5.5.1.	Úplněk.....	31
5.5.2.	Ubývání měsíce.....	31
5.5.3.	Dorůstání měsíce.....	32
5.6.	Živly.....	32
5.6.1.	Země	32
5.6.2.	Voda	32
5.6.3.	Oheň.....	32

5.6.4.	Vzduch	33
5.7.	Pohled na přírodu a životní prostředí.....	33
5.7.1.	Životní styl.....	33
5.7.2.	Vzdělávání a šíření povědomí.....	34
5.7.3.	Rituály léčení Země	34
5.7.4.	Ekologický aktivismus.....	34
5.8.	Shrnutí.....	34
6.	Moderní druidismus	35
6.1.	Historie.....	35
6.2.	Současnost	35
6.2.1.	Symboly a rituály	36
6.3.	Ekologické iniciativy a veřejná angažovanost.....	36
6.4.	Druidismus v populární kultuře	36
6.4.1.	Literatura a média	36
6.4.2.	Hry	37
6.5.	Shrnutí.....	37
7.	Současný šamanismus.....	37
7.1.	Historie šamanismu.....	38
7.2.	Charakteristika současného šamanismu.....	38
7.2.1.	Kdo se může stát šamanem?	38
7.2.2.	Univerzálnost	39
7.2.3.	Znovuoživení	39
7.2.4.	Léčitelé.....	39
7.3.	Současný šamanismus a alternativní spiritualita	40
7.3.1.	Energie	40
7.3.2.	Holismus a dualita	40
7.3.3.	Duše	40

7.4.	Šamanismus a příroda	41
7.4.1.	Spojení s přírodou	41
7.4.2.	Ekologická duchovnost	41
7.4.3.	Vize	41
7.4.4.	Předkové	41
7.5.	Shrnutí	42
8.	Poselství Lorny Byrneové	42
8.1.	Anděl Jimazen	43
8.2.	Matka Země	44
8.3.	Varování před budoucností	45
8.4.	Poselství Lorny na sociálních sítích	46
8.5.	Shrnutí	48
9.	Srovnání poselství Byrneové s teorií Gaia	48
9.1.	Teorie Gaia	48
9.2.	Kritika	49
9.3.	Mystické a teologické aspekty	49
9.4.	Srovnání poselství Byrneové s teorií Gaia	49
9.5.	Ekologický a duchovní apel	50
9.6.	Vědecká perspektiva	50
9.7.	Shrnutí	50
10.	Společné rysy alternativní spirituality a filmu Avatar	51
10.1.	Spiritualita v Avataru	51
10.2.	Společné rysy	52
10.2.1.	Spojení s přírodou	52
10.2.2.	Božstvo	52
10.2.3.	Šamani	52
10.2.4.	Rituály a praktiky	52

10.2.5.	Ekologické uvědomění	52
10.2.6.	Propojenost	52
10.3.	Shrnutí.....	53
11.	Závěr	53

1. Úvod

Příroda a životní prostředí jsou v současném světě vystaveny nesmírnému tlaku a výzvám, které souvisejí s různými aspekty moderního života, včetně průmyslového rozvoje, změn klimatu a čerpáním přírodních zdrojů. Tento tlak významně ovlivňuje ekologickou stabilitu planety a způsobuje vážné problémy, jako je ztráta biodiverzity, změny v krajině a znečištění vody a vzduchu. V tomto kontextu se stává stále důležitějším, jaký vztah udržujeme k přírodě a jakým způsobem ji chráníme.

Mít dobrý vztah k přírodě je zásadní pro celkovou kvalitu života jednotlivce i společnosti jako celku. Příroda je základním zdrojem naší existence, poskytuje nám potravu, vodu, vzduch a mnoho dalšího, co potřebujeme k přežití. Dobrý vztah k přírodě zahrnuje i odpovědný přístup k životnímu prostředí.

Duchovní systémy, které zdůrazňují respekt k přírodě, magii a spirituální propojení s ekosystémy, mohou hrát významnou roli v přetváření našeho vnímání a postojů vůči přírodě.

Tato bakalářská práce se zabývá zkoumáním současného vztahu, který lidé mají k přírodě a způsoby, jakými může spirituální praxe přispět k ochraně životního prostředí a posílení našeho spojení s přírodou. Zaměřím se na wiccu, moderní druidismus, současný šamanismus, a také na poselství irské mystičky Lorny Byrneové. Cílem této práce je provést analýzu těchto duchovních tradic a jejich učení, a zjistit, jak mohou přispět k environmentálnímu vědomí a aktivismu. Dále se práce pokusí zhodnotit, zda tato hnutí mohou nabídnout inspiraci pro současnou společnost a ekologické hnutí v boji za ochranu životního prostředí.

V průběhu této práce budou zkoumány klíčové aspekty daného učení, které jsou relevantní pro jejich vztah k přírodě. Důraz bude kladen na rituály, symboliku a magické učení těchto náboženských tradic, a na to, jak mohou tyto prvky podněcovat ekologické aktivity a udržitelnost.

Věřím, že tato práce přispěje k diskusi o tom, jak můžeme vylepšit náš současný vztah k přírodě a životnímu prostředí, a jak magické myšlení může hrát konstruktivní roli v ochraně naší planety

2. Vztah k přírodě a životnímu prostředí

Různé faktory, jako jsou ekonomika, média, politika a právo, hrají významnou roli v ovlivňování životního prostředí. Nicméně, i přes vliv těchto faktorů, je klíčovým činitelem v konečném důsledku samotný jedinec. To znamená, že chování každého jednotlivce vůči přírodě a životnímu prostředí má zásadní dopad. Každodenní rozhodnutí, která lidé činí mohou mít významný vliv na stav životního prostředí. Tedy, i když velké systémy a instituce mají svou roli, individuální odpovědnost a akce jsou nezbytné pro udržitelnou budoucnost naší planety.¹

Z psychologického hlediska existují vědecké disciplíny, které se specializují na zkoumání vztahu mezi člověkem, přírodou a životním prostředím. Jednou z těchto disciplín je environmentální psychologie. Tato oblast zkoumá, jak fyzické prostředí ovlivňuje lidské emoce, myšlení a chování. Další významnou disciplínou je ekopsychologie, která se zaměřuje na terapeutické, psychologické a spirituální aspekty vztahu mezi lidmi a přírodním prostředím. Ekopsychologie zkoumá, jak kontakt s přírodou může podporovat duševní zdraví, pomáhat při léčbě psychických obtíží a přispívat k osobnímu růstu a vnitřnímu klidu. Poslední, ale neméně důležitou disciplínou, je ochránářská psychologie. Tato vědecká oblast se soustředí na výzkum vzájemných vztahů mezi lidmi a přírodou s důrazem na podporu ochrany přírodního světa. Tyto tři disciplíny společně poskytují komplexní pohled na to, jak lidé interagují s přírodou a jak lze toto vzájemné působení využít k podpoře zdraví, pohody a ochrany životního prostředí.²

Vztah k přírodě lze chápat dvěma různými způsoby, přičemž každý z nich nabízí odlišnou perspektivu na lidskou interakci s přírodním prostředím. První způsob vnímá vztah k přírodě jako hodnotu, kterou mají pouze někteří jedinci. V tomto kontextu se říká, že někdo nemá vztah k přírodě, zatímco jiný ano. Druhý přístup k definici vztahu k přírodě je mnohem univerzálnější. Tento pohled tvrdí, že každý člověk má určitý vztah k přírodě, ale tyto vztahy mohou být velmi různé. Tento přístup zahrnuje nejen pozitivní vztahy, jako je láska k přírodě, ale také negativní vztahy, jako je lhostejnost nebo dokonce nepřátelství vůči přírodě. Z této perspektivy je důležité si uvědomit, že

¹ KRAJHANZL, Jan. *Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí: Pět charakteristik, ve kterých se lidé liší*. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, 2015. s. 17.

² Tamtéž, s. 18-19.

každý člověk nějakým způsobem interaguje s přírodou a má na ni určitý vliv, ať už vědomě nebo nevědomě.³

Naše chování k životnímu prostředí není pouze výsledkem našeho vztahu k přírodě, ale je také formováno různými aspekty naší osobnosti a podmínkami, ve kterých se nacházíme.⁴

„Například při třídění odpadů může hrát roli dostupnost odpadkového koše (situační podmínky), svědomitost člověka (osobnost) anebo jeho postoj k třídění odpadů (vztah k přírodě a životnímu prostředí). Při rozhodování, jestli vypálit těžko přístupný svah nad chalupou, odkud lítá „binec“ na zahradu, může člověka ovlivnit soused za plotem, který může dotyčného udat na úřadě (situační podmínky), nostalgické vzpomínky na vypalování svahu s dědou (osobnost) nebo soucit s lučným hmyzem (vztah k přírodě a životnímu prostředí).“⁵

2.1. Charakteristiky vztahu k přírodě a životnímu prostředí

Dnešní doba je typická tím, že jsou vztahy lidí k přírodě a životnímu prostředí často nevyrovnané a plné protikladů. Tento jev lze pozorovat v různých situacích. Například někdo může milovat procházky v přírodě a čerpat z ní energii, aniž by se aktivně zapojoval do její ochrany nebo měl povědomí o ekologických problémech. Na druhou stranu, člověk, který oceňuje přírodu z estetického hlediska, nemusí nutně ovládat praktické dovednosti spojené s pobytem v přírodě, jako je táboření nebo orientace v terénu.⁶

Tato rozmanitost v přístupu lidí k přírodě ukazuje, jak složité a mnohvrstevné jsou naše vztahy k životnímu prostředí. Snažit se vtěsnat tuto rozmanitost a různorodost do jednoho termínu nebo jedné škály je problematické a může vést k nepochopení nebo zjednodušení. Každý člověk má jiný vztah k přírodě, který je ovlivněn jeho osobními zkušenostmi, zájmy, hodnotami a životním stylem.⁷

Vzhledem k této různorodosti vytvořil Jan Krajhanzl (*1978) pět základních charakteristik, které detailně popisují, jakým způsobem lidé vnímají přírodu a životní

³ Tamtéž, s. 25-26.

⁴ Tamtéž, s. 27.

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž, s. 41.

⁷ Tamtéž.

prostředí. Tyto charakteristiky jsou navrženy tak, aby přesně vystihly jedinečné a individuální rysy vztahů a chování lidí k přírodnímu světu.⁸

2.2. Potřeba kontaktu s přírodou

Pro mnoho lidí je kontakt s přírodou zásadní součástí jejich života. Jak často a intenzivně lidé tento kontakt vyhledávají, se však výrazně liší. Někomu stačí květina na okně, zatímco jiní nacházejí klid a harmonii v hlubokých lesích a na rozlehlých loukách. Někteří dokonce cestují do odlehlých oblastí, aby našli nedotčenou přírodu a zažili dobrodružství v divočině. Tyto rozdíly ve vnímání a potřebě přírody ukazují, jak jedinečné může být naše spojení s ní.⁹

2.2.1. Různé přístupy ke kontaktu s přírodou

Pro některé je příroda jen pozadím jejich aktivit, kterému nevěnují velkou pozornost. Pro jiné je však příroda ústředním prvkem jejich zážitků a činností. Tato druhá skupina usiluje o hlubší a intenzivnější spojení s přírodním prostředím, kde vnímavost a všímavost jsou klíčové pro uspokojení jejich potřeb. Cílem je dosáhnout vnitřního klidu a pocitu sounáležitosti s přírodou. Patří sem například malování krajiny, meditace v lese, sledování hvězd nebo naslouchání zpěvu ptáků. Pokud tito lidé nemají dostatek příležitostí trávit čas v přírodě, může to vést k vyšší úrovni napětí, což se dlouhodobě může projevit podrážděností, úzkostí nebo celkovým pocitem nepohody.¹⁰

2.2.2. Pozitivní účinky přírody

Kontakt s přírodou přináší lidem nesčetné výhody, jako je snížení únavy, stresu, zlepšení krevního tlaku a srdeční frekvence. Pobyt v přírodě pozitivně ovlivňuje motorický rozvoj dětí, jejich pohybové schopnosti a fyzickou zdatnost. Příroda také přináší estetické zážitky, podporuje sebereflexi, autonomii a spirituální prožitky. Účinky pobytu v přírodě se mohou lišit v závislosti na druhu aktivit a typu prostředí. Lidé, kteří preferují městský život, si v přírodě odpočinou méně než ti, kteří dávají přednost přírodnímu prostředí.¹¹

⁸ Tamtéž, s. 31.

⁹ Tamtéž, s. 50.

¹⁰ Tamtéž, s. 56.

¹¹ Tamtéž, s. 51-54.

2.2.3. Výhody aktivit v přírodě

Aktivity v přírodě mají mnoho různých výhod. Nejenže umožňují lidem spojit se s přírodou, ale také uspokojují řadu dalších potřeb, včetně fyzických, psychologických, sociálních a existenciálních. Například fyzické aktivity jako je turistika nebo běhání v přírodě přispívají k lepší kondici a zdraví. Psychologické výhody zahrnují snížení stresu a zlepšení nálady. Sociální aktivity, jako jsou rodinné výlety posilují mezilidské vztahy a existenciální výhody zahrnují pocity propojenosti s přírodou.¹²

2.2.4. Snižující se čas strávený v přírodě

V současné době se zdá, že lidé tráví stále méně času venku. Příčiny jsou různé, ale jednou z hlavních je nárůst digitálních technologií a změna životního stylu, kdy lidé tráví více času uvnitř, u počítačů a mobilních zařízení. Tento trend může mít negativní dopady na zdraví a pohodu lidí, protože jim chybí přirozený kontakt s přírodou, který je pro jejich tělesné i duševní zdraví důležitý.¹³

2.3. Adaptace na přírodní podmínky

Prizpůsobení se přírodním podmínkám a pocit pohody v přírodě jsou úzce propojeny s tím, kolik času lidé chtějí a mohou trávit v přírodním prostředí.¹⁴

Adaptace na přírodní podmínky je komplexní proces, který vyžaduje řadu fyziologických, psychomotorických a emocionálních schopností. Tento úkol zahrnuje způsobilost těla reagovat na změny prostředí, jako jsou teplota, vlhkost, nadmořská výška nebo dostupnost vody a potravin.¹⁵

Rozdíly mezi jedinci v jejich schopnosti adaptace jsou ovlivněny individuálními zkušenostmi a dovednostmi, které hrají klíčovou roli v jejich způsobilosti zvládnout výzvy přírodního prostředí.¹⁶

Například lidé, kteří mají zkušenosti s outdoorovými aktivitami, mohou mít lepší dovednosti v orientaci, budování přístřešků, rozdělávání ohně a hledání potravy. Osobní zkušenosti se zvládáním stresu a nepředvídatelných situací zase posilují

¹² Tamtéž, s. 46.

¹³ Tamtéž, s. 48.

¹⁴ Tamtéž, s. 60-64.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

mentální odolnost v extrémních přírodních podmínkách. Znalost a rozvoj těchto schopností a dovedností je zásadní pro úspěšnou adaptaci a pohodu jedince v přírodě.¹⁷

2.4. Estetický postoj k přírodě

Estetický postoj k přírodě spočívá ve vnímavosti a citlivosti člověka k estetickým aspektům přírodního světa. Tento postoj zahrnuje schopnost ocenit krásu a půvab přírodních jevů a prvků, jako jsou barvy, tvary, zvuky, vůně a textury, které příroda poskytuje. Znamená to, že člověk dokáže spontánně vnímat a prožívat estetické zážitky při kontaktu s přírodou, což může zahrnovat pocity úžasu, fascinace a radosti.¹⁸

Když lidé oceňují krásu přírody, často se cítí motivováni k její ochraně a udržování. Estetické vnímání tak může vést k hlubšímu ekologickému uvědomění a etickému jednání vůči přírodě.¹⁹

Estetický postoj k přírodě lze vyjádřit různými uměleckými formami, jako je poezie, literatura, hudba a výtvarné umění. Tento přístup kombinuje kognitivní a emocionální dimenze, což zahrnuje nejen vnímání a hodnocení krásy přírody, ale i emocionální reakce, jako je údiv a nadšení.²⁰

Vnímání krásy prostředí zahrnuje také schopnost vidět proměny a variace přírody, a to jak na mikroúrovni (detaily jako barva půdy nebo tvar listu), tak na makroúrovni (celkový vzhled krajiny, pohyby mraků, změny světla). Tento postoj tedy souvisí s hlubším a vědomějším prožíváním přírody, což může přispívat k osobnímu růstu a pocitu spojení s přírodním světem.²¹

2.5. Etický postoj k přírodě

Etický přístup k přírodě se zaměřuje na to, jak lidé vnímají a interagují s přírodním prostředím z etického a morálního hlediska. Tento přístup představuje celistvý soubor přesvědčení, hodnot, emocí a jednání, které společně formují, jak jednotlivci chápou svoji roli v přírodě a jak s ní zacházejí.²²

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž, s. 84-85.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Tamtéž, s. 86.

²¹ Tamtéž, s. 92-93.

²² Tamtéž, s. 102.

Morální norma je etický princip nebo pravidlo, které řídí chování jednotlivce na základě toho, co je považováno za správné nebo nesprávné. V kontextu environmentálního chování tyto normy zahrnují etický postoj k přírodě, který vyjadřuje respekt a soucit k přírodě a jejímu zachování. To motivuje lidi s vysokými morálními normami jednat ekologicky, protože věří, že je to správné.²³

Erazim Kohák ve své práci zdůrazňuje, že v kontextu globálního utrpení a degradace přírody je důležité jednat na základě etických principů, což zahrnuje snahu snižovat negativní dopad našich každodenních činností na životní prostředí.²⁴

Prohlubování soucitu s přírodou je základním znakem etického přístupu. Tento soucit se neprojevuje jen občasnými činy, ale trvajícím a hlubokým respektem ke všem částem přírody, včetně méně atraktivních nebo méně známých druhů. Skutečný etický postoj se odráží v upřímném a neustálém zájmu o ochranu a péči o přírodu. Naše každodenní chování a praktické činy jsou zrcadlem našeho etického postoje k přírodě. Způsob, jakým jednáme s drobným hmyzem v našich domovech, ochrana místního přírodního prostředí, péče o naše zahrady a reakce na přítomnost divokých zvířat, to vše odráží náš vztah k přírodě.²⁵

2.6. Enviromentální postoj

2.6.1. Enviromentální vědomí

Environmentální vědomí se týká našeho porozumění, postojů a uvědomění si důležitosti ochrany životního prostředí. Úzce souvisí s ochotou jednat ekologicky, tedy s ohledem na ochranu přírody. Díky environmentálnímu vědomí si uvědomujeme důležitost našich rozhodnutí a jejich dopad na planetu.²⁶

Znalost environmentálních problémů zahrnuje pochopení současných výzev, jako jsou změny klimatu, znečištění, úbytek biodiverzity a další ekologické potíže. Tato dovednost je úzce spojena se znalostí dopadů našich činů na životní prostředí. To znamená pochopit, jak naše každodenní činnosti a rozhodnutí ovlivňují přírodu.²⁷

²³ Tamtéž, s. 102-103.

²⁴ KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář: Kapitoly z ekologické etiky*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1998. s. 153.

²⁵ KRAJHANZL, Jan. *Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí: Pět charakteristik, ve kterých se lidé liší*. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, 2015. s. 103.

²⁶ Tamtéž, s. 114-116.

²⁷ Tamtéž.

2.6.2. Enviromentální chování

Environmentální chování zahrnuje všechny lidské aktivity, které ovlivňují životní prostředí, ať už prospěšně nebo škodlivě. Mezi klíčové aspekty tohoto chování se řadí denní činnosti, jako je spotřeba energie, recyklace, způsob dopravy, používání plastových výrobků a další aktivity, které mají přímý nebo nepřímý dopad na životní prostředí.²⁸

Kromě toho environmentální chování někdy probíhá automaticky v rámci našich denních rutin, a proto změna návyků může mít výrazný dopad na životní prostředí.²⁹

Environmentální chování je rovněž ovlivňováno jak vnějšími faktory, jako jsou sociální normy a dostupnost ekologických produktů, tak vnitřními faktory, jako jsou osobní hodnoty a morální normy.³⁰

2.6.3. Proenvironmentální jednání

Proenvironmentální jednání zahrnuje specifické činnosti, které jsou považovány za prospěšné pro životní prostředí. Tyto aktivity přímo přispívají k ochraně a zlepšení našeho okolí. Mezi ně například patří snížení spotřeby energie a vody nebo snížení používání jednorázových plastů.³¹

K dalším významným činnostem spadá aktivní zapojení do recyklace odpadu a používání opakovaně použitelných materiálů, využívání veřejné dopravy, jízdních kol nebo chůze místo automobilů.³²

Rovněž je důležitá účast na aktivitách, jako je sázení stromů, ochrana přírodních rezervací a dobrovolnictví v ekologických projektech, a také spotřebitelská rozhodnutí, která zahrnují nákup ekologických produktů, podporu místních zemědělců a volbu výrobků s nižším dopadem na životní prostředí.³³

²⁸ Tamtéž, s. 116-117.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Tamtéž, s. 117-119.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

2.6.4. Proč lidé nechrání životní prostředí?

Existuje několik důvodů, proč lidé nechrání životní prostředí. Mezi tyto důvody patří jak vnější, tak vnitřní faktory.³⁴

Jedním z důvodů mohou být sociální pasti, kdy lidé často přenášejí odpovědnost na jiné nebo očekávají, že problémy vyřeší ostatní. Tento jev je známý jako „rozptýlená odpovědnost“ a vede k pasivitě.³⁵

Dalším důvodem je nedostatek informací, kdy si mnozí nejsou vědomi konkrétních dopadů svého chování na životní prostředí, což snižuje jejich motivaci jednat ekologicky.³⁶

Dále hrají roli vnější bariéry, které zahrnují nedostatek dostupných alternativ a časové či finanční omezení, zatímco vnitřní bariéry zahrnují osobní pohodlí a zakořeněné zvyky.³⁷

Dále někteří lidé nevěří, že jejich individuální akce mohou mít významný dopad, nebo se cítí ohromeni rozsahem environmentálních problémů, což vede k pocitu bezmoci.³⁸

Ekonomické a sociální faktory, jako nedostatek ekonomických pobídek nebo společenské normy, které neupřednostňují ekologické chování, také hrají svou roli.³⁹

2.7. Shrnutí

V závěru lze říci, že ochrana životního prostředí vyžaduje kombinaci individuálních akcí a širších systémových změn. Je nezbytné zvýšit povědomí o významu osobní odpovědnosti a motivovat lidi k ekologicky uvědomělému chování. To zahrnuje nejen změnu každodenních návyků, ale i aktivní účast na ochraně a zlepšování našeho okolí.

Ochrana přírody a životního prostředí je úkolem nás všech. Každý z nás má schopnost přispět k lepšímu stavu naší planety, a to jak prostřednictvím svých každodenních rozhodnutí, tak aktivním zapojením do širších ekologických iniciativ.

Udržitelnost začíná u jednotlivce, ale její dosažení vyžaduje společné úsilí všech částí společnosti. Pro dosažení udržitelné budoucnosti je klíčové, aby každý jedinec

³⁴ Tamtéž, s. 120-123.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž.

pochopil svůj vztah k přírodě a jednal v souladu s principy, které podporují zdraví a pohodu jak lidí, tak celé planety.⁴⁰

3. Spirituální spojení s přírodou

Spirituální spojení s přírodou představuje pro mnoho lidí hlubokou a obohacující zkušenost. Příroda poskytuje ideální prostředí pro relaxaci, meditaci a obnovu duševní rovnováhy, což je klíčové pro duchovní růst a vnitřní klid. Pobyt v přírodě také umožňuje lépe naslouchat vnitřním pocitům a intuici. V moderní době plné technologií a stresujících podnětů je kontakt s přírodou zásadním prostředkem pro obnovu vnitřní harmonie a posílení pocitu sounáležitosti.⁴¹

3.1. Jak se více spojit s přírodou?

3.1.1. Trávení času venku

Spojení s přírodou lze snadno dosáhnout pravidelným trávením času venku. Procházky, túry, meditace na klidných místech nebo práce na zahradě představují efektivní způsoby, jak zlepšit naši psychickou pohodu a pocit naplnění.⁴²

3.1.2. Chodit bos

Další možností je chůze naboso, která přispívá k pocitu propojenosti se zemí a půdou. Pravidelná chůze naboso navíc nejen posiluje nohy, ale také zlepšuje rovnováhu.⁴³

3.1.3. Přinést přírodu domů

Pro ty, kteří nemají snadný přístup do přírody, je možné si ji přinést domů. Pěstování pokojových rostlin, sbírání a sušení bylinek nebo přinášení čerstvých květin zlepšuje kvalitu vzduchu a energie v domácnosti. Vytvoření zeleného prostředí v interiéru také přináší klid a harmonii do každodenního života. Péče o rostliny navíc podporuje kreativitu a snižuje stres.⁴⁴

⁴⁰ Vlastní text.

⁴¹ STERN, Shelly. *The Connection Between Spirituality and Nature*. [online] Medium, 20. dubna 2022. [cit. 25. května 2024]. Dostupné z: <https://medium.com/@HolisticLifestyleGuide/the-connection-between-spirituality-and-nature-a067718d4a5f>

⁴² Tamtéž.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Tamtéž.

3.1.4. Zapojení se do rituálů

Rituály spojené s přírodou mohou zahrnovat meditaci, zapalování svíček nebo použití přírodních prvků, jako jsou kameny a bylinky. Tyto aktivity posilují vnitřní rovnováhu a duchovní růst a poskytují prostor pro sebereflexi.⁴⁵

3.1.5. Navštěvování duchovních center

Mnohá duchovní centra a retreaty se nachází uprostřed přírody. Tato centra často nabízejí programy zaměřené na duchovní růst a uzdravování v přírodním prostředí. Retreaty navíc umožňují odpojit se od každodenního shonu a znovu se napojit na vnitřní já.⁴⁶

3.2. Shrnutí

Spojení s přírodním prostředím představuje cenný nástroj pro posilování duchovního uvědomění a celkové psychické pohody. Bez ohledu na to, zda se nacházíme na pláži, v lese, parku či v interiéru obklopeni pokojovými rostlinami, každý okamžik strávený v kontaktu s přírodou nás může přiblížit k našemu autentickému já a k širšímu kosmickému kontextu, jehož jsme součástí.⁴⁷

4. Alternativní spiritualita

Alternativní spiritualita zahrnuje různé duchovní praktiky a přesvědčení, které nejsou součástí tradičních organizovaných náboženství. Tyto praktiky zdůrazňují individuální přístup k duchovnosti, hledání osobního naplnění a propojení s širším vesmírem nebo přírodou. Často vznikají jako reakce na nespokojenost s klasickými náboženskými strukturami a touhou po osobní duchovní zkušenosti.⁴⁸

V moderní společnosti roste zájem o alternativní spiritualitu, protože stále více lidí hledá duchovní naplnění mimo tradiční církve. Alternativní náboženství a spiritualita nabízejí rozmanité cesty pro ty, kteří touží po duchovním životě mimo běžná organizovaná náboženství. Poskytují podporu, komunitu a příležitost pro individuální duchovní růst a rozvoj.⁴⁹

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Vlastní text.

⁴⁸ DOTY, Gabrielle. *Alternative Spiritualities: Lived Experience, Identity, and Community*. Wittenberg University, Department of Sociology, 2023. s. 1.

⁴⁹ Tamtéž, s. 2.

Alternativní spiritualita umožňuje lidem praktikovat různé víry a rituály, které jsou pro ně osobně významné a přizpůsobené jejich vlastní identitě. Díky dostupnějším informačním zdrojům mají dnes lidé větší povědomí o různých duchovních tradicích z celého světa, což jim usnadňuje objevování a praktikování těchto alternativ.⁵⁰

Ačkoli alternativní spiritualita může být vnímána jako odchylka od normy a může vést k rozporům s blízkým okolím, poskytuje těmto jedincům možnost pokračovat ve víře způsobem, který podporuje jejich osobní identitu. Komunita je v rámci alternativní spirituality stejně důležitá jako v tradičních náboženských organizacích a může být nalezena online nebo v setkávacích prostorách, kde nabízí podporu a otevřenost.⁵¹

4.1. Historie

Alternativní formy spirituality mají dlouhou historii a objevovaly se v různých společnostech po celém světě, obzvláště v těch, kde dominovalo jedno striktní náboženství. Tyto alternativy nabízely buď náhradu za hlavní náboženský systém, nebo představovaly zcela odlišný životní styl. Jedním z nejvýznamnějších alternativních duchovních proudů je čarodějnictví.⁵²

Historie je v tomto směru obtížně dohledatelná, protože různé podoby čarodějnictví existovaly v různých kulturách už před naším letopočtem. V průběhu dějin bylo čarodějnictví často spojováno s pohanstvím a dalšími polyteistickými a přírodními náboženstvími. Nejpodrobnější záznamy o čarodějnictví pocházejí ze středověké Evropy, kde mělo úzké vazby na pohanské praktiky a víry.⁵³

Čarodějnictví bývá často vnímáno s určitou nedůvěrou a zvědavostí. Toto vnímání je patrné již od raných začátků a přetrvává do současnosti. Navzdory pronásledování a negativnímu vnímání v některých obdobích dějin si čarodějnictví uchovalo svůj význam jako alternativa k dominantním náboženským systémům a nadále přitahuje zájem těch, kteří hledají jiný způsob duchovního vyjádření.⁵⁴

⁵⁰ Tamtéž, s. 37-38.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž, s. 3.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

4.2. Moderní alternativní spiritualita

Současná alternativní spiritualita se často distancuje od materialismu a vyjadřuje obavy z rozpadu tradičních komunit. Reaguje na svět plný rizik, selhávání institucí, ekologických krizí a nedostatku duchovního ukotvení.⁵⁵ Tento směr spirituality zahrnuje moderní formy čarodějnictví a novopohanství, které se rozvinuly spolu s dalšími současnými duchovními a náboženskými hnutími.⁵⁶

V následujících kapitolách se budu věnovat alternativní spiritualitě magických a duchovních směrů, jako jsou wicca, novodobý šamanismus a moderní druidismus. Tyto směry kladou důraz na blízký vztah k přírodě a její uctívání. Nabízejí jedinečný pohled na svět, kde příroda není jen pasivním pozadím lidského života, ale je vnímána jako živý, posvátný a nezbytný prvek našeho bytí. Každý z těchto směrů představuje odlišný způsob, jakým lidé mohou navázat hluboké spojení s přírodou a jejím cyklem.

V této práci se zaměřím se na to, jaký mají tyto směry vztah k přírodě, jak přispívají k environmentálnímu uvědomění a jak jejich praxe může inspirovat současnou společnost k většímu respektu a ochraně přírodního světa. Největší pozornost budu věnovat wicce, protože mi tato magická praxe přijde nejzajímavější.⁵⁷

5. Wicca

Wicca je moderní náboženská a spirituální tradice, která vznikla v druhé polovině 20. století. Toto alternativní náboženství je jedním z nejznámějších a nejrozšířenějších novopohanských hnutí na světě. Zdůrazňuje uctívání přírody, ročních období a božstev. Wicca je náboženství založené na pohanských vírách, ale obsahuje také prvky okultismu, mystiky a rituálů. Její příznivci, známí jako wiccané, praktikují různorodé rituály, které spojují prvky magie, spirituality a obdiv k přírodě.⁵⁸

Wicca má v sobě zakořeněný ekologický přístup a respekt k přírodě. Wiccané věří, že jsou s přírodou spojení a mají odpovědnost za její ochranu. Vyznavači tohoto směru

⁵⁵ BAHNISCH, Mark. *Sociology of Religion in Postmodernity: Wicca, Witches and the Neo-Pagan Myth of Foundations*. TASA 2001 Conference Papers, 2001. s. 2.

⁵⁶ DOTY, Gabrielle. *Alternative Spiritualities: Lived Experience, Identity, and Community*. Wittenberg University, Department of Sociology, 2023. s. 6.

⁵⁷ Vlastní text.

⁵⁸ CROWLEY, Vivianne. *Wicca as nature religion*. In: PEARSON, J., ROBERTS, R. H., a SAMUEL, G., eds. *Nature Religion Today: Paganism in the Modern World*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1998, s. 170-171.

věnují pozornost ochraně životního prostředí a praktikují několik zvyků a postojů, které zdůrazňují ekologickou uvědomělost.⁵⁹

Wicca je označovaná jako starodávné náboženství, protože vychází z náboženské praxe našich pohanských předků.⁶⁰ V minulosti v Evropě existovala rozmanitost kmenů a národů s vlastními bohy a jedinečnými systémy esoterických učení. Mezi tato učení například spadá evropský šamanismus, keltské tradice, severští pohané nebo čarodějnictví.⁶¹

Tato magická tradice, nezahrnuje uctívání d'ábla, jak si někteří myslí. Je to uctívání dvou nejstarších forem božstva – Velké bohyně a jejího partnera, kterým je Rohatý bůh.⁶² Bůh a Bohyně představují dualitu a harmonii ve vesmíru. Rituály wiccy často zahrnují kouzla, meditace a uctívání těchto božstev. Mnoho wiccanů také praktikuje čarodějnictví, což zahrnuje práci s magií a energiemi.⁶³

Wicca ve své podstatě přináší to samé jako jiná náboženství – životní filozofii, smysl lidské existence a porozumění našim vztahům s rostlinným a živočišným světem, s naší planetou a naším domovem. Dále zahrnuje různé formy uctívání a náboženských praktik, kterými se můžeme aktivně zapojit do tajemství životní energie.⁶⁴

Různá přírodní náboženství vznikají jako různé cesty k objevování vnitřních principů stvoření. Wicca představuje nejen cestu, ale i duchovní disciplínu. Zahrnuje pochopení naší pravé podstaty a konfrontaci s tím, kdo ve skutečnosti jsme. Většina začátečníků nemá žádné věštecké nebo magické schopnosti, což však není nezbytně nutné. Wicca se převážně věnuje cvičení a zdokonalování ducha a mysli.⁶⁵

5.1. Vznik Wiccy

Wicca se objevila v polovině 20. století. Její kořeny jsou spojeny s různými pohanskými a okultními tradicemi, i když nejde o přímé pokračování žádného

⁵⁹ Tamtéž, s. 170.

⁶⁰ ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 978-80-7511-143-2. s. 13.

⁶¹ Tamtéž, s. 7-8.

⁶² Tamtéž, s. 13.

⁶³ Tamtéž, s. 8.

⁶⁴ Tamtéž, s. 15.

⁶⁵ Tamtéž, s. 15-17.

konkrétního historického náboženství. Zakladatelé wiccy čerpali inspiraci z různých mystických a magických zdrojů, aby vytvořili novou duchovní a spirituální praxi.⁶⁶

Za hlavního zakladatele je obvykle považován britský spisovatel a antropolog Gerald B. Gardner (1884–1964), který v polovině 20. století představil tento moderní pohanský systém světa. Gardner tvrdil, že jeho znalosti pocházejí od starších wiccanů. V roce 1954 ve své knize „Witchcraft Today“ (Čarodějnictví dnes) popsal své zkušenosti a základy tohoto spirituálního hnutí. Tato kniha byla jedním z prvních děl, která přiblížila wiccu širší veřejnosti.⁶⁷

Ačkoli wicca čerpá inspiraci z různých historických a okultních zdrojů, její vývoj byl velmi inovativní a moderní. Jde o flexibilní magickou tradici, která se od svého vzniku neustále přizpůsobuje a rozvíjí.⁶⁸

Wicca je také dále spojována s osobnostmi jako Margaret Murray (1863–1963), Aleister Crowley (1875–1947), Doreen Valiente (1922–1999) a Raymond Buckland (1934–2017).

5.2. První zasvěcení

První zasvěcení do wiccy je klíčovým momentem na duchovní cestě každého praktikujícího. Tento proces je náročný a zahrnuje nejen realizační kroky, ale také vnitřní práci na sobě. Zasvěcení znamená začátek cesty plné neustálého učení a spirituálního růstu.⁶⁹

Dále je také zasvěcení spojeno s určitými praktickými kroky a symboly, které mají za cíl připravit adepta na kontakt s božstvy a hlubší duchovní práci.⁷⁰

⁶⁶ Tamtéž, s. 40-41.

⁶⁷ CROWLEY, Vivianne. *Wicca as nature religion*. In: PEARSON, J., ROBERTS, R. H., a SAMUEL, G., eds. *Nature Religion Today: Paganism in the Modern World*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1998, s. 171.

⁶⁸ ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 978-80-7511-143-2. s. 40-41.

⁶⁹ Tamtéž, s. 77-80.

⁷⁰ Tamtéž.

5.2.1. Příprava na zasvěcení

Uchazeči by si měli nejdříve ujasnit své důvody pro vstup do wiccy. Cesta přípravy většinou trvá rok a jeden den. Role učitelů spočívá v tom, že studentům pomáhají najít motivaci a správnou spirituální cestu, která jim bude vyhovovat.⁷¹

Adept nejdříve dostává různé úkoly, jako například vést záznamy svých zážitků a snů, což slouží k přípravě na zasvěcení a lepšímu sebepoznání. Součástí této přípravy je také studium a čtení o wicce a jejich základech, což zahrnuje pochopení různých rituálů a symbolů.⁷²

Dále se praktikující musí rozhodnout, zda chce být přijat do skupiny (covenu) prostřednictvím formálního rituálu, nebo jestli se jednotlivec zasvětit sám. Ve většině případů se praktikující musí zasvětit sám, protože v místě, kde žije, nejsou žádné wiccanské spolky, které by mu mohly poskytnout potřebné vedení a podporu.⁷³

5.2.2. Rituál zasvěcení

Iničiační rituál způsobuje hlubokou transformaci člověka, který se tímto procesem stává novou osobností. Hlavním tématem zasvěcení je obnova či znovuzrození, při níž jedinec ukončuje svůj dosavadní život a symbolicky se znovu narodí, nyní obohacený o nové znalosti a dovednosti.⁷⁴

Zasvěcení obvykle začíná duchovní a fyzickou očistou, která může zahrnovat meditaci, koupel nebo použití kadidla. Poté následuje obřad a přísaha, během níž zasvěcovaný slibuje, že bude magii praktikovat zodpovědně a že zachová tajemství této tradice.⁷⁵

Dále mohou být zasvěcovanému představeny různé nástroje a symboly. Nakonec je praktikant představen bohům, čtyřem světovým stranám a žvlům jako znovuzrozený čaroděj a nový člen této magické víry a tradice.⁷⁶

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ BUCKLAND, Raymond. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Přeložil Jan NOVOTNÝ. Praha: PRAGMA, 1998. ISBN 80-7209-516-6. s. 53.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Tamtéž.

5.3. Dvojité božstvo

Wicca nevnímá sílu a energii jako polaritu mezi dobrem a zlem, nýbrž jako polaritu ženského a mužského principu.⁷⁷ Staré náboženství chápe božskou energii jako jednotnou sílu, ve které současně rozpoznává dualitu.⁷⁸

Wicca říká, že abychom plně využili lidský potenciál, je nezbytné uctívat jak mužský, tak ženský aspekt božské síly, tedy Boha a Bohyni. Celkově vzato, tato božstva představují symbiózu mužské a ženské energie a jsou zasazena do cyklů přírody a lidského života, což reflektuje hlubokou spojitost wiccy s přírodou a kosmickým řádem.⁷⁹

5.3.1. Bohyně

Bohyně představuje princip dokonalé ženskosti. Je nesmrtelná⁸⁰ a daruje život celému světu a vesmíru. Symbolizuje zdroj ženské energie, ochránkyni plodnosti, mateřství a magie.⁸¹

Zajímavým aspektem je, že Bohyně je označována jako „duše přírody.“ Následuje úryvek z textu nazývaného „Velká matčina přikázání,“ který se stal běžnou součástí wiccanské liturgie.⁸²

„Já, která jsem krása zelené země a bílého Měsíce mezi hvězdami, a tajemství vod, a touha srdce člověka, volám k tvé duši. Povstaň a přijď ke mně. Neboť já jsem duše přírody, která dává život vesmíru. Ode mne vše pochází a ke mně se vše musí vrátit; a před mou tvář, milovanou Bohy a lidmi, nechť je tvé nejnítější božské já obklopeno extází nekonečna.“⁸³

⁷⁷ ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 978-80-7511-143-2. s. 18.

⁷⁸ Tamtéž, s. 13.

⁷⁹ Tamtéž, s. 14.

⁸⁰ Tamtéž, s. 25.

⁸¹ Tamtéž, s. 21-22.

⁸² CROWLEY, Vivianne. *Wicca as nature religion*. In: PEARSON, J., ROBERTS, R. H., a SAMUEL, G., eds. *Nature Religion Today: Paganism in the Modern World*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1998, s. 173.

⁸³ FARRAR, Janet a FARRAR, Stewart. *The Witches' Way*. London: Robert Hale, 1984. s. 298. (Text byl přeložen mnou).

Bohyně se uctívá ve třech svých podobách: jako Panna, Matka a Stařena. Tyto podoby jsou spojovány se třemi fázemi Měsíce, konkrétně s jeho přibývajícím, úplňkovým a ubývajícím stádiem.⁸⁴

Panna představuje nejmladší podobu Bohyně. V pohanské tradici je zobrazována jako krásná, svobodná a nezávislá. Dále ji můžeme vidět jako neposkvrněnou, bezstarostnou a hravou dívku.⁸⁵

Druhou podobou Bohyně je Matka. V prvních fázích lidské historie sehrával ideál Matky významnou roli, protože plodná žena zabezpečovala pokračování rodu. Matka představuje samotnou Zemi, která nás živí a dává život. Dále je zobrazována jako pečující, zodpovědná a štedrá žena.⁸⁶

Třetí a poslední tvář Bohyně je stařena. V životním cyklu ženy se jedná o fázi po menopauze. Stařena dokončila roli matky a vydává se na duchovní cestu. Je moudrá, zkušená a ze všech tří Bohyní má nejhlubší poznání.⁸⁷

5.3.2. Bůh

Rohatý Bůh ztělesňuje zvířecí, lidský a božský aspekt zároveň. Není to bytost obývající nedostupné nebeské sféry, ale spíše entita pevně spojená se světem přírody.⁸⁸

Rohatý Bůh reprezentuje dokonalou mužskou energii, spojující v sobě svatost a živočišnost do jednoho celku. Jedním z jeho klíčových atributů je smrtelnost. Stejně jako se různé podoby Bohyně odvíjejí od lunárního cyklu, život a smrt Rohatého boha jsou spojeny s průběhem slunečního cyklu.⁸⁹

Jeho zrození začíná o zimním slunovratu, kdy se rodí jako dítě Velké Bohyni. Na jaře přechází do role lovce, který svobodně putuje lesy. Toto období by se dalo v mužově životě zařadit do chlapeckých let. V průběhu tohoto časového úseku je Bůh svobodný, divoký a bezstarostný.⁹⁰

⁸⁴ ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 978-80-7511-143-2. s. 14.

⁸⁵ Tamtéž, s. 22.

⁸⁶ Tamtéž, s. 22-23.

⁸⁷ Tamtéž, s. 23.

⁸⁸ Tamtéž, s. 14-15.

⁸⁹ Tamtéž, s. 25.

⁹⁰ Tamtéž.

S přibývající silou slunce během roku i Bůh nabývá na moci a roste v muže. V měsíci květnu se z něj stává Bůh plodnosti. Toto období v mužově životě znamená sexuální dospělost.⁹¹

O letním slunovratu se Bůh transformuje do dospělého a zodpovědného manžela. Spolu s Bohyní, která se stává jeho manželkou, čekají na příchod potomka. Pro Boha toto období není jednoduché, jelikož se musí stát ochráncem a vzdát se své svobody a divokosti.⁹²

Smrt Boha nastává v pozdním létě. Je to čas, kdy přináší oběť a umírá za svou zemi. Z jeho krve poté vzkvétá nová úroda.⁹³

Podzimní rovnodennost symbolizuje poslední fázi, kdy Bůh znovu a naposledy vstupuje do tohoto světa. Teskní po své milé a přichází se s ní rozloučit, následně odchází do podsvětí, kde se stává pánem smrti a vládcem mrtvých.⁹⁴

5.4. Sabaty

Jedním z klíčových konceptů ve wicce jsou sabaty, které představují cyklus osmi hlavních svátků. Tyto svátky jsou oslavovány během roku, jsou spojeny se sluncem a odrážejí přirozený cyklus ročních dob, stejně jako důležité mýtické události spojené s Bohem a Bohyní.⁹⁵

Každý sabat má své vlastní legendy a rituály, které odrážejí přirozené cykly a spirituální poučení. V příbězích, které provázejí jednotlivé svátky, hrají hlavní roli Bohyně a Bůh, kteří představují různé aspekty života a přírodních sil. Každý sabat nabízí možnost pro meditaci, rituály a spojení s přírodou a jejími cykly.⁹⁶

5.4.1. Yule (21. nebo 22. prosince)

Yule je svátek zimního slunovratu, který symbolizuje nový začátek a návrat světla po nejdelší noci v roce. Během této doby se narodí mladý Bůh slunce, což představuje naději na návrat světla a léta. Je to období radosti, oslav, darování dárků a vzájemného sdílení času s blízkými.⁹⁷

⁹¹ Tamtéž, s. 25.

⁹² Tamtéž, s. 25-26.

⁹³ Tamtéž, s. 26.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Tamtéž, s. 80-81.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž, s. 81-83.

5.4.2. Imbolc (1. nebo 2. února)

Imbolc je svátek očisty a světla, který oslavuje návrat Bohyně na zem. Symbolizuje konec temnoty a začátek příprav na jaro a plodnost. Je to doba, kdy se lidé očišťují, udržují ohně a svíce a slaví světlo a inspiraci, kterou přináší Bohyně.⁹⁸

5.4.3. Ostara (21. nebo 22. března)

Ostara je svátek jarní rovnodennosti, kdy jsou den a noc vyrovnané. Je to doba obnovy a znovuzrození, kdy se příroda probouzí k životu. Bohyně a Rohatý bůh slaví své spojení, které přináší mládí a radost.⁹⁹

5.4.4. Beltain (30. dubna nebo 1. května)

Beltain je svátek plodnosti a spojení Boha a Bohyně. Oslavuje vitální sílu života, plodnost a sexualitu. Tento svátek je známý zapalováním velkých ohňů a zdobením májek, které symbolizují plodnost a falický tvar. Beltain je jedním z nejvýznamnějších a nejdéle trvajících pohanských svátků.¹⁰⁰

5.4.5. Letní slunovrat (21. nebo 22. června)

Letní slunovrat je časem, kdy je den nejdelší a noc nejkratší. Oslavuje vrchol síly slunce a začátek léta. Je to doba rituálů, festivalů a radovánek pod širým nebem. Bůh se stává králem a otcem, přijímá odpovědnost za své království a připravuje se na sklizeň.¹⁰¹

5.4.6. Lammas (31. července nebo 1. srpna)

Lammas je prvním svátkem sklizně, kdy se děkuje zemi za úrodu. Symbolizuje oběť Boha, který umírá, aby zajistil plodnost země. Tento svátek je spojen s obilnými klasy a různými výrobky z obilí. Je to čas díkůvzdání a přípravy na nadcházející období temnoty.¹⁰²

⁹⁸ Tamtéž, s. 84-85.

⁹⁹ Tamtéž, s. 85-86.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 86-87.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 87-89.

¹⁰² Tamtéž, s. 89-90.

5.4.7. Mabon (21. nebo 22. září)

Mabon je svátek druhé sklizně a začátek podzimu. Dny a noci jsou vyrovnané a příroda se připravuje na zimní období. Je to čas nostalgie a magie, kdy Bůh a Bohyně sestupují do podsvětí. Tento svátek je spojen s ovocem, především jablky a vinobraním.¹⁰³

5.4.8. Samain (31. října)

Samain je svátek smrti a konce cyklu. Oslavuje se ve společnosti zemřelých, kdy se stírají hranice mezi světem živých a mrtvých. Je to doba návštěvy hřbitovů a vzpomínání na zesnulé. Bůh se stává pánem smrti a vládcem mrtvých, zatímco Bohyně čeká na své znovuzrození o Imbolcu.¹⁰⁴

5.5. Esbaty

Rituály spojené s měsícem, známé jako esbaty, sledují lunární cykly, které ovlivňují duchovní a emoční život. Tento cyklus zahrnuje fáze měsíce od novu, přes dorůstání, úplňk, ubývání až po novoluní. Na rozdíl od sabatů, které jsou více oslavné, mají esbaty spíše pracovní charakter. Probíhají především za úplňku, ale různé fáze měsíce nabízejí různé příležitosti pro obřady.¹⁰⁵

5.5.1. Úplňk

Měsíc je považován za symbol Bohyně matky. Noci s úplňkem jsou často zasvěceny této bohyni, a lidé mohou využít energii úplňku k tomu, aby ji žádali o splnění svých přání a snů.¹⁰⁶

5.5.2. Ubývání měsíce

Ubývání měsíce začíná po úplňku a končí novem. Toto období je ideální pro čarodějnické praktiky zaměřené na odstranění nežádoucích věcí v životě, například strachu nebo špatných návyků.¹⁰⁷

¹⁰³ Tamtéž, s. 90-91.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 91-93.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 43-44.

¹⁰⁶ BLAKE, Deborah. *Čarodějnictví pro každý den*. Přeložila Anna FAZEKAŠOVÁ. Praha: DOBROVSKÝ s.r.o., 2021. ISBN 978-80-7390-467-8. s. 92.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 93.

5.5.3. Dorůstání měsíce

Období dorůstání měsíce začíná po novu a končí úplňkem. Toto období je ideální pro rituály, při kterých lidé žádají bohy o naplnění toho, co jim momentálně chybí, například láska, peníze nebo zdraví.¹⁰⁸

5.6. Živly

Živly jsou pro wiccany klíčovou součástí rituálů a učení. Existují čtyři základní živly – voda, vzduch, země a oheň. Každý z nich odpovídá určitému přírodnímu prvku, vzduch je spojen s nebem a větrem, země s krajinou, voda s mořem a oheň se sluncem.¹⁰⁹

Každý živel má své specifické vlastnosti:

5.6.1. Země

Živel země je v magii a wicce důležitý pro své praktické, vyživující a stabilizující vlastnosti. V přírodě tvoří základ ekosystémů, poskytuje výživu a stálost a umožňuje život. Představuje materiální aspekt života a hluboký duchovní princip, který propojuje všechny živé bytosti s jejich prostředím. V čarodějnictví je země spojená s mateřstvím, zemědělstvím, skromností, praktičností, vytrvalostí, disciplínou a střízlivým pohledem na svět a život.¹¹⁰

5.6.2. Voda

Voda tvoří většinu našeho těla, pokrývá velkou část povrchu Země a je klíčovým prvkem všech ekosystémů. Je to živel, který spojuje všechny aspekty života a podporuje harmonii mezi tělem, duší a přírodou. Používá se v rituálech očisty, kdy symbolicky odplavuje negativní energii a nečistoty. V čarodějnictví je voda spojená s léčením duše a těla, empatií, láskou, fantazií, emocemi a čistotou.¹¹¹

5.6.3. Oheň

Oheň je jedním z nejvýraznějších a nejdynamičtějších živlů. Nemá pevný tvar, ale na rozdíl od vzduchu je viditelný a má schopnost proměňovat vše, čeho se dotkne. Oheň je symbolem energie, tepla a světla. Dále je úzce spojen se Sluncem, které je centrem

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 94.

¹⁰⁹ ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 978-80-7511-143-2. s. 57-58.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 69-71.

¹¹¹ Tamtéž, s. 61-63.

naší existence, jeho energie ovlivňuje klima a umožňuje život. V čarodějnictví je oheň spojený s touhou, vášní, aktivitou, silou, sexualitou, odvahou, nadšením a změnou.¹¹²

5.6.4. Vzduch

Vzduch je nejlehčí ze všech živlů, nemá tvar ani formu a je neviditelný, přesto je všudypřítomný. Vzduch je nezbytný pro život na Zemi, protože umožňuje dýchání, reguluje teplotu a vlhkost prostředí. V čarodějnictví je spojen s pohybem, komunikací, svěžestí, inteligencí, logikou, koncentrací, radostí a spravedlností.¹¹³

5.7. Pohled na přírodu a životní prostředí

Příroda je pro wiccany ztělesněním božského principu. Tento názor vychází z přesvědčení, že Země je božská a všechny život posvátný. Wiccané vnímají přírodu jako živoucí a citlivou bytost, která si zaslouží úctu a ochranu. Věří, že jsou nedílnou součástí přírody a usilují o život v souladu s jejími cykly a silami. Mnozí wiccané personifikují Zemi jako bohyni Gaiu, která reaguje na lidské činy – ochraňuje ty, kdo ji respektují, a trestá ty, kdo ji poškozují.¹¹⁴

Wiccané považují ochranu životního prostředí za nesmírně důležitou. Věří, že všechny složky přírody jsou vzájemně propojené a že jejich ničení má vážné duchovní i materiální důsledky. Mnoho wiccanů je přesvědčeno, že lidské činnosti negativně ovlivňují Zemi a její schopnost podporovat život, což může vést k ekologickým katastrofám a potenciálnímu zániku. Proto často cítí naléhavou potřebu jednat a zabránit dalšímu ničení planety.¹¹⁵

Wiccané se aktivně angažují v ochraně životního prostředí a uzdravování Země. Mezi jejich aktivity například patří:

5.7.1. Životní styl

Mnoho wiccanů se snaží žít udržitelně a v souladu s přírodou. To zahrnuje používání přírodních materiálů, pěstování vlastních potravin a minimalizaci ekologické stopy.¹¹⁶

¹¹² Tamtéž, s. 66-67.

¹¹³ Tamtéž, s. 64-65.

¹¹⁴ ARTHUR, Shawn. *Wicca, the Apocalypse, and the Future of the Natural world*. Journal for the Study of Religion, Nature and Culture. 2008, roč. 2, č. 2, s. 202-204.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 213.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 207.

5.7.2. Vzdělávání a šíření povědomí

Wiccané často sdílejí své znalosti a názory na ekologické problémy prostřednictvím knih, článků a webových stránek. Komunikují s podobně smýšlejícími jednotlivci a komunitami, aby šířili povědomí o důležitosti ochrany přírody.¹¹⁷

5.7.3. Rituály léčení Země

Wiccané provádějí rituály zaměřené na posílení a léčení Země. Tyto obřady často zahrnují meditaci, zpěv, tanec a vizualizaci, při kterých účastníci vysílají léčivou energii směrem k Zemi.¹¹⁸

5.7.4. Ekologický aktivismus

Mnoho wiccanů se věnuje ekologickému aktivismu, například sbírání odpadků, recyklaci, kompostování a dalším činnostem, které pomáhají chránit životní prostředí.¹¹⁹

5.8. Shrnutí

Wicca přináší do ekologické debaty nový hlas, který zdůrazňuje význam respektu k přírodě a ochrany životního prostředí. Tento přístup vychází z hlubokého přesvědčení, že všechny složky přírody jsou vzájemně propojené a že jejich ochrana je zásadní pro duchovní i materiální blahobyt lidstva.

Wicca obohacuje celou společnost tím, že přináší nový úhel pohledu na ekologické problémy. Wiccané svými rituály a aktivismem ukazují, že ochrana životního prostředí může být nejen praktickým, ale i duchovním závazkem. Jejich důraz na propojenost všech částí přírody a naléhavost ochrany planety může motivovat širší komunitu k aktivnímu zapojení do ochrany přírody a udržitelnosti.

Tímto způsobem wicca nejen že obohacuje ekologickou debatu, ale také poskytuje inspirativní příklad toho, jak můžeme integrovat ochranu přírody do našich každodenních životů a hodnot.¹²⁰

¹¹⁷ Tamtéž, s. 208.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 209.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 212.

¹²⁰ Vlastní text.

6. Moderní druidismus

Moderní druidismus je duchovní tradice spadající do oblasti alternativní spirituality. Jeho kořeny sahají až do starověké kultury Keltů a přetrvávají dodnes, i když s několika stovkami let přerušení. Současní druidové se inspiroují nejen historickými prameny a učením Keltů, ale také moderními duchovními směry a ekologickými myšlenkami. Kombinují starobylé praktiky a víry s moderními ekologickými a duchovními přístupy, aby vytvořili vlastní současnou praxi. Mnozí z nich se aktivně zapojují do environmentálních hnutí a usilují o ochranu přírodních zdrojů. Prostřednictvím svých rituálů a ceremonií také propagují vědomý a udržitelný způsob života.¹²¹

6.1. Historie

Historicky byli druidové vnímáni jako kněží, učitelé, soudci a lékaři v keltských společnostech. Jejich role byla klíčová nejen v náboženských obřadech, ale také v udržování ústních tradic a vědomostí.¹²² Starověké texty, jako například Caesarovy „Zápisky o válce galské“, popisují druidy jako významnou sociální vrstvu, která měla na starosti rituály, výuku a soudní záležitosti.¹²³ Tento obraz druidů jako moudrých strážců znalostí a přírody přežil do dnešní doby a byl transformován v moderní ekologické hnutí. Druidové byli v historii také často vnímáni jako filosofové, moudří muži a ženy, věštcí a magici.¹²⁴

6.2. Současnost

Moderní druidismus, jak ho známe dnes, vznikl snahou oživit starověké tradice a přizpůsobit je současným potřebám a hodnotám. Současní druidové jsou často spojováni s ekologií a ochranou přírody, což se projevuje v mnoha jejich rituálech a praktikách zdůrazňujících harmonii s přírodou. Moderní druidismus také často zdůrazňuje potřebu naslouchat zemi a žít v souladu s přírodními cykly. Klíčovým prvkem moderního druidismu je tedy udržitelnost a ochrana životního prostředí, neboť druidové věří, že lidé jsou neoddělitelnou součástí přírodního světa. Kromě toho se

¹²¹ ANCZYK, A. *The Image of Druids in Contemporary Paganism: Constructing the Myth*. 2012. s. 99-100.

¹²² Tamtéž, s. 99.

¹²³ CAESAR, Julius. *De Bello Gallico*. O. Seel, ed. Leipzig: 1961. VI, 13.

¹²⁴ ANCZYK, A. *The Image of Druids in Contemporary Paganism: Constructing the Myth*. 2012. s. 99.

druidové často účastní komunitních projektů zaměřených na obnovu místní fauny a flóry.¹²⁵

6.2.1. Symboly a rituály

Symbolika moderního druidismu zahrnuje mnoho prvků převzatých z historických a literárních zdrojů. Mezi nejvýznamnější patří zlatý srp, jmelí a bílý oděv. Tyto symboly jsou dnes široce rozpoznatelné a často používány při rituálech a obřadech moderních druidů.¹²⁶

6.3. Ekologické iniciativy a veřejná angažovanost

Centrální myšlenkou moderního druidismu je víra v posvátnost přírody, často vyjádřená ekologickým aktivismem a závazkem k udržitelnému životu. Mnoho současných druidů se zapojuje do aktivit, jako je sázení stromů, čištění přírodních lokalit a propagace ekologického zemědělství.¹²⁷

Organizace jako Řád bardů, ovátů a druidů (OBOD) nebo Ár nDraíocht Féin (ADF) hrají významnou roli v propagaci druidických praktik. Tyto skupiny kladou důraz na osobní duchovní rozvoj, komunitní rituály a ekologickou odpovědnost. Například kampaň OBOD za individuální ekologickou odpovědnost povzbuzuje členy k recyklaci, používání ekologických produktů a zapojování se do ochrany životního prostředí.¹²⁸

6.4. Druidismus v populární kultuře

Druidismus má také své místo v populární kultuře, což přispívá k jeho moderní podobě. Filmy, literatura a hry často zobrazují druidy jako mystické strážce přírody s magickými schopnostmi. Tato zobrazení, ačkoli často idealizovaná, přispívají k popularizaci a přijetí druidismu mezi širší veřejností.¹²⁹

6.4.1. Literatura a média

Literární díla a média mají významný vliv na moderní obraz druidů. Kniha „Mlhy Avalonu“ od Marion Zimmer Bradleyové a „Dům v lesích“ zobrazují druidy jako duchovní vůdce a ochránce přírody. Tyto příběhy inspirovaly mnoho lidí k zájmu o

¹²⁵ Tamtéž, s. 108.

¹²⁶ Tamtéž, s. 110.

¹²⁷ Tamtéž, s. 113-115.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž, s. 115-116.

druidismus a ekologii. Filmy a televizní seriály často zobrazují druidy jako mystické postavy s hlubokým propojením s přírodou, což dále posiluje jejich obraz jako ochránců životního prostředí.¹³⁰

6.4.2. Hry

V počítačových hrách jsou druidové často zobrazováni jako strážci přírody s magickými schopnostmi ovládat zvířata, rostliny a přírodní síly. Tyto postavy často žijí v lesích a jiných divokých oblastech, kde chrání přírodu před škodlivými vlivy civilizace. Tento obraz druidů jako ochránců přírody a strážců tajemství přispívá k jejich popularitě a inspiruje hráče k hlubšímu zájmu o ekologii.¹³¹

6.5. Shrnutí

Současný druidismus představuje silné propojení mezi duchovním životem a ekologickou odpovědností. Současní druidové čerpají inspiraci z historických tradic a přizpůsobují je moderním potřebám, což vede k praxi, která je zaměřena na ochranu životního prostředí a udržitelnost. Jejich přístup k přírodě a ekologii je příkladem toho, jak mohou duchovní hodnoty a praktické kroky jít ruku v ruce ve prospěch naší planety. Moderní druidismus ukazuje, že starodávné tradice mohou mít i dnes významný dopad na řešení současných ekologických problémů.¹³²

7. Současný šamanismus

Alternativní spiritualita zahrnuje široké spektrum duchovních vír a praktik, které se liší od tradičních náboženství. Jednou z nejvýznamnějších a nejrozšířenějších forem této spirituality je současný šamanismus, známý také jako neo-šamanismus. Ten je rovněž často spojován s hnutím New Age.¹³³

Na rozdíl od tradičního šamanismu se neo-šamanismus více zaměřuje na individuální duchovní rozvoj a osobní zkušenost než na službu komunitě. Kombinuje prvky z

¹³⁰ Tamtéž, s. 116.

¹³¹ Tamtéž, s. 116.

¹³² Vlastní text.

¹³³ DYNDOVÁ, Helena. *Contemporary shamanism and alternative spirituality: exploring relationships and intersections*. Religio. 2024, roč. 32, č. 1. ISSN 2336-4475 (online). DOI: <https://doi.org/10.5817/Rel2024-37979>. s. 47-48.

různých šamanských tradic a dalších duchovních praktik, což ho činí více otevřeným k experimentování a individuální interpretaci.¹³⁴

Mnoho moderních šamanů zdůrazňuje spojení s přírodou a ochranu životního prostředí. Věří, že jsme s přírodou duchovně propojeni, a proto kladou velký důraz na její ochranu a udržitelnost.¹³⁵

Zatímco tradiční šamanismus je hluboce zakořeněný v kulturních praktikách a komunitních službách, současný šamanismus představuje moderní a individualistický přístup, přizpůsobený západnímu publiku.¹³⁶

7.1. Historie šamanismu

Šamanismus má dlouhou historii, která sahá až do 17. století, kdy se objevily první evropské zmínky o sibiřských šamanech. Někteří badatelé však věří, že kořeny šamanismu sahají až do doby paleolitu. Tehdejší šamani vzbuzovali rozporuplné reakce, někteří je považovali za blázny, podvodníky nebo duševně nemocné. V období romantismu se však jejich obraz začal měnit a byli popisováni jako talentované osobnosti v těsném spojení s přírodou. Ve 20. století, díky antropologovi Claudi Lévi-Straussovi, se šamani začali vnímat jako léčitelé a odborníci na symbolickou reinterpretaci, kteří slouží své komunitě.¹³⁷

7.2. Charakteristika současného šamanismu

7.2.1. Kdo se může stát šamanem?

Šamanem se dnes může stát každý, kdo je ochoten podstoupit potřebné praktiky a výcvik. Tato otevřenost znamená, že šamanismus není vnímán jako něco výlučného, určeného pouze pro určitou privilegovanou nebo nadanou skupinu lidí, ale je přístupný všem lidem, kteří cítí duchovní volání a mají zájem vydat se touto cestou.¹³⁸

Tato otevřenost šamanismu znamená, že každý, kdo má zájem a ochotu učit se a praktikovat šamanské techniky, může být součástí této duchovní praxe. Šamanismus

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž, s. 50-51.

¹³⁸ Tamtéž, s. 54.

je tedy přístupný široké veřejnosti, což může přispět k jeho rozšíření a popularitě v moderní společnosti.¹³⁹

7.2.2. Univerzálnost

Šamanské praktiky se vyskytují v různých kulturách a společnostech po celém světě. Šamanismus slouží jako univerzální technika umožňující přístup k duchovním dimenzím a komunikaci s duchovními bytostmi. Díky své flexibilitě se šamanismus v současné době snadno přizpůsobuje a kombinuje s různými formami alternativní spirituality.¹⁴⁰

Současní šamani často vytvářejí své vlastní osobní rituály a praktiky, které odpovídají jejich individuálním potřebám a duchovním cestám. Nejedná se tedy o pevně dané tradice, ale spíše o flexibilní a osobní přístup.¹⁴¹

7.2.3. Znovuoživení

Současná šamanismus je často inspirován idealizovanou představou „ušlechtilého divocha“. Tento koncept popisuje osoby, které žijí v harmonii s přírodou a mají hluboké duchovní znalosti a vhledy. Šamani se snaží znovu získat tuto ztracenou moudrost, protože ji považují za klíč k autentickému a opravdovému duchovnímu životu.¹⁴²

Romantizovaná představa „ušlechtilého divocha“ vychází z idealizace starověkých kultur a historických skupin, které údajně žily v souladu s přírodou a měly přímý přístup k duchovní moudrosti. Současní šamani tedy často hledají inspiraci v těchto kulturách a skupinách, jako jsou Keltové, Germáni nebo Slované. Tyto starověké kultury jsou vnímány jako zdroje pravé duchovní moudrosti a šamani se snaží oživit jejich praktiky a znalosti v moderním kontextu.¹⁴³

7.2.4. Léčitelé

V minulosti i dnes je jednou z hlavních rolí šamana role léčitele. Šamani by měli mít schopnost vnímat neviditelné duchovní sféry a získávat vedení z těchto dimenzí. Léčebné techniky zahrnují například navrácení ztracených částí duše, práci s

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

energiemi nebo očišťování od negativních vlivů. Šamani často slouží jako most mezi světem duchů a fyzickým světem, a pomáhají komunitám nalézt rovnováhu a harmonii.¹⁴⁴

7.3. Současný šamanismus a alternativní spiritualita

Současný šamanismus je úzce propojen s alternativní spiritualitou, která klade velký důraz na duchovní zážitky a distancuje se od tradičních církví. Klíčovými prvky alternativní spirituality jsou energie, holismus a duše, což jsou koncepty, které moderní šamanismus integruje do své praxe.¹⁴⁵

7.3.1. Energie

V alternativní spiritualitě je energie vnímána jako životní síla, která proudí vším živým. Moderní šamanismus klade důraz na práci s energiemi, aby dosáhl rituální čistoty a duchovního zdraví. Cílem je očistit a transformovat negativní energii.¹⁴⁶

7.3.2. Holismus a dualita

Současný šamanismus usiluje o rovnováhu mezi různými aspekty života, jako jsou tělo a duše, muž a žena, práce a volný čas, nebo příroda a kultura. Tento holistický přístup kritizuje dualistické systémy myšlení a snaží se dosáhnout harmonie a vyváženosti pro plný rozvoj duchovního potenciálu.¹⁴⁷

7.3.3. Duše

Koncept duše hraje v alternativní spiritualitě klíčovou roli. Duše je vnímána jako nesmrtelná část nás samých, která existuje před naším životem i po něm. V moderním šamanismu je důležité porozumět potřebám duše a obnovit duchovní integritu jedince. Toho lze dosáhnout například prostřednictvím technik, jako je navrácení ztracené části duše.¹⁴⁸

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 55.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 57.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 59.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 61.

7.4. Šamanismus a příroda

7.4.1. Spojení s přírodou

Šamani vnímají přírodu jako posvátnou a plnou duchů a energie, kterou hluboce uctívají. Každý prvek přírodního světa považují za živou bytost s vlastním vědomím a moudrostí, což tvoří základ jejich duchovních praktik a vztahu s přírodou. Tráví mnoho času v přírodě, aby lépe porozuměli propojení všech forem života a posílili svůj pocit jednoty se Zemí.¹⁴⁹

Jejich rituály a obřady jsou často zaměřeny na komunikaci s duchy a energiemi přírody, což jim umožňuje získávat vedení a léčitelské schopnosti. Díky tomu mohou přispět k harmonii a rovnováze v komunitách, ve kterých žijí.¹⁵⁰

7.4.2. Ekologická duchovnost

Ekologická duchovnost je dalším klíčovým prvkem šamanismu, zdůrazňující souvislost mezi duchovním a ekologickým zdravím. Šamani chápou, že zdraví planety je neoddělitelně spojeno s blahobytem všech živých bytostí, a proto usilují o léčení a obnovu Země. Provádějí rituály a obřady zaměřené na ochranu životního prostředí a podporují udržitelné způsoby života. Tímto způsobem přispívají k zachování biologické rozmanitosti a stability ekosystémů. Věří, že harmonický vztah mezi lidmi a přírodou je nezbytný pro dlouhodobé přežití a prosperitu budoucích generací.¹⁵¹

7.4.3. Vize

Šamani občas získávají ekologickou moudrost skrze své vize, které jim umožňují nalézat řešení ekologických problémů a obnovovat rovnováhu v přírodě. Šamanské léčení se zaměřuje jak na fyzické, tak na duchovní zdraví a podporuje celkovou harmonii v ekosystému. Tyto vize často zahrnují komunikaci s duchy přírody, kteří poskytují vedení a rady pro udržitelnost a ochranu životního prostředí.¹⁵²

7.4.4. Předkové

Poslední významnou součástí šamanismu je uctívání moudrosti předků, která zahrnuje znalosti o udržitelném životě a harmonii s přírodou. Šamani často působí jako strážci

¹⁴⁹ Embracing Shamanism. *How Does Shamanism Relate to Nature and Ecology?* [online]. Embracing Shamanism, 15. srpna 2023. [cit. 1. července 2024]. Dostupné z: <https://www.embracingshamanism.org/how-does-shamanism-relate-to-nature-and-ecology>

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

tradic a znalostí, které jsou předávány z generace na generaci, čímž zajišťují kontinuitu moudrosti předků. Tento přístup nejenže posiluje vztah k přírodě, ale také podporuje komunitní soudržnost a kolektivní odpovědnost za stav životního prostředí.¹⁵³

7.5. Shrnutí

Celkově je současný šamanismus nejen spirituální praxí, ale i cestou k udržitelnému a harmonickému soužití s přírodou, kterou šamani vnímají jako neoddělitelnou součást duchovní a fyzické rovnováhy naší planety. Tím, že se zaměřují na obnovu a ochranu přírodních ekosystémů, šamani inspirují ostatní k tomu, aby si více vážili přírodního světa kolem sebe. Šamanská praxe tak přináší nejen duchovní obohacení, ale i konkrétní kroky k ochraně životního prostředí.¹⁵⁴

8. Poselství Lorny Byrneové

Lorna Byrneová (*1953) je irská autorka sedmi knih, která zasvětila celý svůj život komunikaci s anděly. Lorna tvrdí, že anděly vidí a mluví s nimi již od dětství, což jí přináší spoustu jedinečných zážitků a hlubokých poznatků o duchovním světě.¹⁵⁵

Lorna ve svých knihách přináší jedinečný pohled na anděly, kteří nás obklopují a čekají, až je požádáme o pomoc. Svým čtenářům předává poselství naděje a lásky, a nabízí útěchu a inspiraci pro všechny, kdo přemýšlejí nad záhadami života po smrti.¹⁵⁶

Její příběh inspiruje lidi k tomu, aby se znovu napojili na své duchovní já, a zdůrazňuje, že v moderním světě jsou tělo a duše úzce propojené. Díky svým významným přínosům byla oceněna a zařazena mezi 100 nejvlivnějších duchovních osobností na světě organizací Watkins Books.¹⁵⁷

Lorna celý svůj život pomáhá a podporuje každého, kdo za ní přijde s prosbou o pomoc. Momentálně žije v Irsku, kde si vytvořila útočiště, kam za ní přijíždějí lidé z různých koutů světa. Toto útočiště slouží jako místo, kde se lidé mohou učit a duchovně růst.¹⁵⁸

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Vlastní text.

¹⁵⁵ BYRNEOVÁ, Lorna. *Andělé v mých vlasech*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2009. ISBN 978-80-242-4684-0. (obálka)

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ BYRNE, Lorna. *About Lorna* [online]. lornabyrne.com, 2024. [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: <https://lornabyrne.com/>

¹⁵⁸ Tamtéž.

Lorna ve svých knihách a online příspěvcích často mluví o přírodě, ochraně životního prostředí a bytostech spojených s matkou Zemí.

8.1. Anděl Jimazen

Lorna nabízí hluboké zamyšlení nad ochranou naší planety prostřednictvím vyprávění o andělu Jimazenovi. Tento anděl je podle Lorny andělem s hlubokým spojením k Matce Zemí. Cítí její bolest a neustále se snaží pomáhat v její ochraně. Jeho zjevení často předznamenává přírodní katastrofy, jako jsou zemětřesení, povodně nebo sopečné erupce. Anděl Jimazen neustále bojuje za zdraví planety, protože lidé svými činnostmi způsobují Matce Zemí obrovské škody, které ji brání v regeneraci.¹⁵⁹ Jimazen často přináší lidem poselství o důležitosti ochrany planety. Například v knize „Andělé na dotek“ říká: „Musíš pořád lidem připomínat, jak cenná je naše planeta a jak vzácná je matka země...“¹⁶⁰

Jimazen je popsán jako velký a mocný anděl, který nosí červeno-zlaté brnění s černým vzorem. Když kráčí, země se pod jeho nohama chvěje, což symbolizuje jeho obrovskou moc a vliv.¹⁶¹

Jimazen je strážcem Země, kterého Bůh určil k ochraně naší planety. Patří mezi hrstku andělů, kteří nikdy nemohou opustit naši Zemi. Toto omezení je symbolem jeho trvalé oddanosti a povinnosti vůči planetě.¹⁶²

Lorna se s tímto andělem setkává už v dětství, kdy ji učí, že naše planeta je živá bytost potřebující péči a lásku. Vysvětluje jí, že Matka Země je živoucí síla uvnitř planety, která se snaží zachovat vše živé. Jimazen jí pomáhá v boji proti destruktivním vlivům lidské činnosti.¹⁶³ Když je Země otřesena nebo zraněna, Jimazen se snaží obnovit její zdraví a rovnováhu. Pomáhá uklidnit planetu po velkých otřesech a přírodních katastrofách.¹⁶⁴

¹⁵⁹ BYRNEOVÁ, Lorna. *Schody do nebe*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-5108-0. s. 231.

¹⁶⁰ BYRNEOVÁ, Lorna. *Andělé na dosah*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Pragma, 2017. ISBN 978-80-7549-466-5. s. 204.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 203.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ BYRNEOVÁ, Lorna. *Nebeská láska*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2014. ISBN 978-80-242-4662-8. s. 98.

¹⁶⁴ BYRNEOVÁ, Lorna. *Andělé na dosah*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Pragma, 2017. ISBN 978-80-7549-466-5. s. 203-204.

Lorna nám neustále připomíná, že musíme přestat naši planetu ničit, protože tím zabíjíme Matku Zemi. Zdůrazňuje, že Matka Země se snaží zachovat vše živé a lidstvo musí přestat planetě škodit.¹⁶⁵

8.2. Matka Země

Matka Země je Lornou představena jako živoucí síla, která je neoddělitelnou součástí naší planety. Je popisována jako bytost, která pečuje o život na Zemi, a to prostřednictvím několika klíčových rysů a funkcí, které jí přisuzují roli pečovatelky, ochránkyně a duchovní bytosti.¹⁶⁶

V první řadě je Matka Země charakterizována jako pečovatelka o planetu a veškerý život na ní. Přirovnává se k matce, která se stará o své děti, stará se o vše, co je na ní živé, a snaží se zachovat rovnováhu a zdraví planety. Tento obraz zdůrazňuje její neustálou snahu zajistit, aby všechno na Zemi mohlo růst a prospívat.¹⁶⁷

Lorna také popisuje své setkání s duchem Matky Země, která žije v jádru naší planety. Matka Země je anděl, který vypadá jako překrásná ženská bytost, zářící různými barvami, od jantarové po modrou a zelenou. Má mnoho paží, které se pohybují jemně a roztahují se po celé planetě jako plachty, aby uklidnily a chránily naši planetu před otřesy a pomáhaly jí v uzdravení.¹⁶⁸

Dále Lorna popisuje reakce Matky Země na destruktivní činy lidstva. Když lidé způsobují škody, jako je těžba surovin a znečišťování, Matka Země reaguje zpomalením a stává se zranitelnější vůči těmto negativním vlivům. Tento aspekt zdůrazňuje křehkost a zranitelnost planety tváří v tvář lidské činnosti a naléhavou potřebu změny v našem přístupu k životnímu prostředí.¹⁶⁹

Navzdory všem těmto výzvám se Matka Země neustále snaží zachovat vše živé a pečuje o život na povrchu planety i uvnitř ní. Jejím cílem je udržet planetu zdravou a plnou života, což je neustálý boj, který vyžaduje obrovské úsilí a vytrvalost.¹⁷⁰

Matka Země má také symbolickou a duchovní roli. Je vnímána jako posvátná a božská entita, která byla stvořena Bohem, aby udržovala život na Zemi. Tato duchovní

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 205-206.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 203.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 203-204.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 203.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 204.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 203-204.

dimenze jí přidává hloubku a význam, představujíc ji nejen jako fyzickou bytost, ale také jako nositelku duchovního poslání. Její vztah s andělem Jimazenem, který jí pomáhá v její misi, podtrhuje její božskou povahu a její úlohu jako ochránčyni života.¹⁷¹

Lorna přináší výzvu k ochraně Matky Země. Zdůrazňuje, že lidé musí přestat ničit planetu a začít jí pomáhat. Matka Země potřebuje naši péči a ochranu, aby mohla nadále udržovat život a zdraví planety. Tento apel k odpovědnosti a k aktivnímu zapojení každého z nás do ochrany životního prostředí je klíčovým poselstvím, které Lorna přináší.¹⁷²

8.3. Varování před budoucností

Lorna ve své knize „Nebeská láska“ vypráví o andělu Jimazenovi, který nás varuje před budoucností, jež nás čeká, pokud budeme nadále zanedbávat naši planetu. Jimazen ji upozornil na hrozby, jako jsou přírodní katastrofy, vymírání druhů a znečištění, které jsou varovnými signály. Mnozí lidé však tato varování ignorují, protože si myslí, že se jich osobně netýkají.¹⁷³

Anděl Jimazen dále poukazuje na to, že svým znečišťováním ničíme moře. Lidé do něj házejí spoustu odpadků a škodlivých látek, což vede k vymírání mnoha mořských tvorů, kteří se už nikdy neobjeví.¹⁷⁴

Dále také hovoří o ozonové díře a vysvětluje, že její růst je důsledkem lidské činnosti. Ozonová vrstva je klíčová pro život na Zemi a její poškozování může mít katastrofální následky. Je nezbytné, aby vědci, technici a další odborníci spojili své síly k řešení tohoto problému. Jak ale Jimazen upozorňuje, pokud budeme myslet pouze na své osobní zájmy, řešení nenajdeme.¹⁷⁵

Následně se Lorna zabývá tématy jako je frakování a uvolňování chemikálií do atmosféry, které škodí naší planetě. Andělé varují, že pokud nebudeme chránit přírodu a dělat správná rozhodnutí, naše Země bude trpět.¹⁷⁶

¹⁷¹ Tamtéž, s. 205-206.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ BYRNEOVÁ, Lorna. *Nebeská láska*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2014. ISBN 978-80-242-4662-8. s. 98.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 100-101.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 102.

Lorna nás vybízí k akci. Musíme přestat vypouštět škodlivé látky a začít chránit přírodu a její zdroje. Andělé nám ukazují cestu a připomínají, že pokud neprovedeme změny nyní, následky pro budoucí generace budou vážné. Pokud budeme ničit přírodu, budeme škodit jen sami sobě.¹⁷⁷

Andělé ale také ukázali Lorně budoucnost, kde je země zelená a plná života. Naše budoucnost by mohla být velmi slibná, pokud učiníme správná rozhodnutí a potřebné kroky. Květiny budou zářit barvami, řeky budou průzračné jako křišťál a nebe nádherně modré. Vzduch bude čistý a svěží, což nám dodá energii a pocit vitality. Celý tento svět bude působit čistě a nově. Tento obraz budoucnosti je reálný a můžeme ho dosáhnout, pokud se budeme starat o naši planetu.¹⁷⁸

8.4. Poselství Lorny na sociálních sítích

Byrneová rovněž aktivně používá sociální sítě k šíření svého poselství. Na svém Instagramu často zveřejňuje příspěvky, které vybízejí k ochraně přírody a zodpovědnému ekologickému chování. Upozorňuje na malé každodenní kroky, které může každý z nás udělat, aby přispěl k ochraně životního prostředí.¹⁷⁹

Vybrala jsem několik příspěvků, které považuji za přínosné a důležité.¹⁸⁰

„Vidám anděla Jimazena skoro každý den. Říkám mu strážce Země, protože dělá vše, co může, aby udržel naši planetu naživu. V dnešní době je totiž riziko environmentální katastrofy stále vyšší. Jimazen se snaží chránit Matku Zemi, ale je to velmi obtížné, když my sami znečišťujeme vzduch, jezera a řeky. Ničíme veškerý život na této krásné planetě, která nám byla dána jako dar. Když něco dostaneme zadarmo, často si toho nevážíme a zacházíme s tím, jako by to bylo nahraditelné. Ale Země není nahraditelná. Stejně tak příroda a všechna zvířata.“¹⁸¹

„Země je živoucí bytost s vlastním duchem a duší, i když to může znít kontroverzně. Nemůžeme neustále brát ze Země, aniž bychom něco vraceli zpět. Víme, že pokud přetěžujeme lidský orgán, například ledvinu, onemocníme a nakonec zemřeme. Stejný princip platí i pro naši planetu. Když na ni vyvíjíme přílišný tlak, reaguje snahou o

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 102.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 104.

¹⁷⁹ Instagram. (n.d.). Příspěvky od Lorny Byrne (@lornabyrneangels) [Profil na Instagramu]. Instagram. Získáno z: <https://www.instagram.com/lornabyrneangels/>.

¹⁸⁰ Příspěvky byly přeloženy mnou.

¹⁸¹ BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 12. duben 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cq8ZXfjLw5P/?utm_source=ig_web_copy_link

prežití. Globální oteplování je právě takovou reakcí na naše špatné zacházení s prostředím.

Nemůžeme dál ignorovat ducha Země. Musíme být ohleduplnější. Pokud se k ní budeme chovat s respektem, poskytne nám hojnost. Země je jako matka, velmi plodná a pečující, ale pokud budeme brát příliš, nemůže a nebude dál produkovat.

*Musíme zastavit naše špatné chování, než bude příliš pozdě.*¹⁸²

„Ráda bych znovu promluvila o životním prostředí a zdůraznila, jak důležité je vyrazit do přírody. Příroda nám poskytuje vše, co potřebujeme k životu. Bez ní bychom nemohli dýchat ani existovat. Myslím, že na to často zapomináme, a proto je důležité, abychom přírodu chránili. To je také jedno z poselství od anděla Jimazena.

*Příroda je pro nás neocenitelná – poskytuje nám potravu, oblečení a radost. Dodává nám štěstí a naději. Příroda je zkrátka nenahraditelným zdrojem, který bychom měli obdivovat a chránit.*¹⁸³

*„Každý z nás může udělat pozitivní změny ve svém životě, které pomohou zlepšit stav našeho životního prostředí. Můžeme například chodit pěšky místo jízdy autem, recyklovat, nebo zhasínat světla, když je zrovna nepotřebujeme. Tyto malé změny ve způsobu, jakým žijeme, mohou mít velký dopad. Přemýšlejte o tom, co můžete udělat doma nebo ve vašem městě, abyste přispěli k ochraně přírody.*¹⁸⁴

*„Doufám, že nezapomínáte pečovat o přírodu, i kdyby jen na vaší zahradě. Pokud máte něco navíc, nezapomeňte venku nechat vodu nebo trochu jídla pro zvířata kolem vás. Příroda potřebuje naši pomoc, protože jsme si od ní hodně vzali. Nyní je čas začít jí to vracet. Máme krásnou planetu a každý den za to děkuji Bohu. Měli byste také.*¹⁸⁵

„Musíme chránit Matku Zemi. Všichni musíme přispět a udělat cokoli, co můžeme pro ochranu naší Země. Může to být krmení ptáků, sázení stromů nebo dání šance divoké přírodě na přežití.

¹⁸² BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 2. duben 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cqipa0XtaHy/?utm_source=ig_web_copy_link

¹⁸³ BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 20. květen 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/reel/CscTjK5AIR6/?utm_source=ig_web_copy_link

¹⁸⁴ BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 11. červen 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CtW5D6WvzMk/?utm_source=ig_web_copy_link

¹⁸⁵ BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 10. květen 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CsEfnzwtbaN/?utm_source=ig_web_copy_link

Matka Země musí přežít, pokud máme přežít i my. Jsme strážní andělé celé přírody. Pomozte jakkoli můžete“¹⁸⁶

8.5. Shrnutí

Lorna práce má hluboký duchovní a ekologický rozměr, což se odráží v jejích knihách a veřejných projevech. Lorna nabízí jedinečný pohled na duchovní svět, kterým rozšiřuje naše porozumění andělům a jejich úlohy v našich životech. Její důraz na ochranu přírody a Matky Země poskytuje cenný vhled do environmentálních problémů, kterým čelíme. I když se její metody mohou zdát výstřední a nezvyklé, přinášejí pozitivní přínos. Lorna otevírá nové perspektivy a podněcuje kreativní řešení, která mohou být klíčová pro naši planetu.¹⁸⁷

9. Srovnání poselství Byrneové s teorií Gaia

James Lovelock (1919–2022) byl chemik, ekolog a vynálezce známý především svou teorií Gaia, kterou představil v 70. letech minulého století. Tato teorie tvrdí, že Země a její biosféra fungují jako jeden velký superorganismus, který si aktivně reguluje své prostředí, aby podporoval život.¹⁸⁸

9.1. Teorie Gaia

James Lovelock přišel k názvu Gaia díky návrhu svého přítele, spisovatele Williama Goldinga. Lovelock se pokoušel Goldingovi vysvětlit svůj koncept „kybernetického systému s homeostatickými tendencemi“. Golding mu navrhl, aby použil jednodušší a srozumitelnější název Gaia, inspirovaný jménem starořecké bohyně Země. Tento název se rychle ujal a stal se známým označením pro Lovelockovu teorii.¹⁸⁹

James Lovelock považuje Zemi za superorganismus, který si dokáže regulovat své prostředí pro svůj vlastní prospěch. Tento koncept objasňuje tím, že život má klíčovou roli nejen při udržování složení atmosféry, ale i při řízení klimatu, což vytváří příznivé

¹⁸⁶ BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 26. únor 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CpIoduZKBh8/?utm_source=ig_web_copy_link

¹⁸⁷ Vlastní text.

¹⁸⁸ REJMÁNEK, M. *James Lovelock (1919–2022) a půlstoletí teorie Gaia*. Živa. Praha: Academia, SSČ AV ČR, v. v. i., 2022. s. 1.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 2.

podmínky pro většinu forem života. Podle Lovelocka je Země mimořádně stabilní chemickou směsí vytvořenou díky existenci života.¹⁹⁰

Lovelock také uvádí, že atmosféra není pouze produktem biologických procesů, ale je spíše biologickou konstrukcí, která rozšiřuje živý systém, podobně jako ptačí peří, kočičí srst nebo papír tvořený vosami ve svých hnízdech.¹⁹¹

Jeho teorie Gaia zdůrazňuje, že Země a její biosféra fungují jako kybernetický systém s homeostatickými tendencemi, což znamená, že prostřednictvím biologických procesů dokáže udržovat své klima a chemické složení v rovnováze.¹⁹²

9.2. Kritika

Teorie Gaia se setkala s kritikou zejména od evolučních biologů. Například John Maynard Smith kritizoval, že Země není entita schopná reprodukce, variací a dědičnosti, což jsou klíčové prvky darwinistické evoluce.¹⁹³

9.3. Mystické a teologické aspekty

Některé aspekty teorie Gaia naznačují, že může obsahovat prvky, které lze interpretovat mysticky nebo teologicky. Lovelock se však snažil distancovat od těchto interpretací a udržet svou teorii v rámci vědeckého diskurzu. Přitom nebyl první, kdo viděl Zemi jako živý organismus. Myšlenka, že celek vesmíru je organizovaná a živá bytost, byla součástí starořeckého myšlení a byla dále rozvíjena stoiky a Platónem.¹⁹⁴ Lovelock ve svém článku publikovaném v roce 2003 v časopise Nature uvedl, že „...největší hodnota teorie Gaia spočívá v metafoře živé Země, která nám připomíná, že jsme její součástí...“¹⁹⁵

9.4. Srovnání poselství Byrneové s teorií Gaia

Byrneová ve svých knihách často zmiňuje anděla Jimazena, který je podle ní spojen s Matkou Zemí a je strážcem planety. Jimazen je popisován jako mocný anděl, který neustále bojuje za zdraví Země a upozorňuje na ekologické problémy, jako jsou přírodní katastrofy, znečištění a destruktivní lidské činnosti. Podobně jako hypotéza

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 1-2.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 1.

¹⁹² Tamtéž, s. 1-2.

¹⁹³ Tamtéž, s. 2.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ LOVELOCK, J. E. *The living planet*. Nature. 2003, roč. 426, s. 769-770.

Gaia, Byrneová představuje Zemi jako živou entitu, která je schopná reagovat na škodlivé vlivy a snaží se udržet rovnováhu.¹⁹⁶

9.5. Ekologický a duchovní apel

Lorna Byrneová ve svých dílech často zdůrazňuje důležitost ochrany přírody a nutnost změny lidského chování k životnímu prostředí. Jimazen, anděl ochránce, symbolizuje tuto potřebu a přináší varování před důsledky nešetrného zacházení s planetou. Tento přístup je podobný Lovelockově hypotéze, která varuje, že lidské činnosti mohou narušit rovnováhu Země a vést ke katastrofálním následkům.¹⁹⁷

9.6. Vědecká perspektiva

Zatímco hypotéza Gaia si získala určitý vědecký respekt a byla podpořena mnoha environmentálními studii, poselství Lorny Byrneové může být vnímáno z vědeckého hlediska jako extrémně bizarní. Byrneová mluví o komunikaci s anděly a duchovních zážitcích, což je pro mnoho vědců nepřijatelné a považované za pseudovědecké. Na druhé straně, její ekologická poselství mohou být považována za povzbudivá a inspirativní pro ty, kteří hledají hlubší duchovní a environmentální propojení.¹⁹⁸

9.7. Shrnutí

Poselství Lorny Byrneové a hypotéza Gaia Jamese Lovelocka mají společné prvky v tom, že obě zdůrazňují nutnost ochrany přírody a respektu k planetě jako k živé entitě. Zatímco Lovelockova hypotéza je více zakořeněná ve vědeckém diskurzu, poselství Byrneové jsou spíše spirituální a mystické povahy. Přesto obě perspektivy přinášejí důležité výzvy k ochraně životního prostředí a mohou inspirovat k pozitivním změnám v lidském chování vůči planetě. Vědecké hodnocení poselství Lorny Byrneové by mělo brát v úvahu její duchovní přístup, který může být pro mnoho lidí smysluplný a motivující, i když je pro mainstreamovou vědu bizarní.¹⁹⁹

¹⁹⁶ Vlastní text.

¹⁹⁷ Vlastní text.

¹⁹⁸ Vlastní text.

¹⁹⁹ Vlastní text.

10. Společné rysy alternativní spirituality a filmu Avatar

Vždycky mi přišlo, že film *Avatar* (2009), režírovaný Jamesem Cameronem, má hodně společného se současnou alternativní spiritualitou, jako je wicca, moderní druidismus a současný šamanismus. Zobrazení propojení s přírodou, úcty k planetě a spirituálního spojení s ostatními bytostmi v *Avataru* rezonuje s mnoha principy těchto duchovních praxí. Ráda bych v tomto kontextu provedla srovnání mezi těmito alternativními spirituálními směry a tématy, která jsou přítomné v *Avataru*, a ukázala, jak film reflektuje a obohacuje naše chápání moderní spirituality.²⁰⁰

10.1. Spiritualita v *Avataru*

Spiritualita ve filmu *Avatar* se zaměřuje na hluboké propojení domorodého kmene Na'vi s přírodou a jejich bohyní Eywou. Na'vi žijí na planetě Pandora, která je vykreslena jako živoucí organismus s komplexními ekosystémy a silným vztahem mezi všemi živými bytostmi. Eywa je božstvo, představující vědomí a životní sílu Pandory, a je uctívána Na'vi jako posvátná entita, která udržuje rovnováhu. Tento animistický vztah zdůrazňuje respekt a vzájemnou propojenost všech živých bytostí a zahrnuje zvláštní intimitu a spojení.²⁰¹

Na'vi mají biologickou schopnost vytvářet přímé neurologické spojení s jinými organismy pomocí specializovaného orgánu na konci jejich copů, nazývaného „queue“ nebo „tsahaylu“. Toto spojení jim umožňuje komunikovat s různými živočichy, a dokonce některé z nich ovládat. Praktiky Na'vi tak zahrnují mentální spojení s tvory, což prohlubuje jejich soužití s přírodou.²⁰²

Jamese Cameronova vize ve filmu se také prolíná s konceptem „dark green spirituality“, což je typ spirituality, který klade důraz na ekologickou propojenost, vzájemnou závislost a pocit hlubokého propojení s přírodou. Tento typ spirituality také zahrnuje respekt k životnímu prostředí a vědomí, že všechny živé organismy mají v přírodě své místo a hodnotu.²⁰³

²⁰⁰TAYLOR, Bron Raymond. *Avatar and Nature Spirituality*. srpen 2013. DOI: 10.51644/9781554588800. s. 313-315.

²⁰¹ Tamtéž, s. 15.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž. 313-315.

Film také silně kritizuje ničení přírodního prostředí kvůli těžbě a zisku. Pandora je zobrazená jako křehká, ale nádherná planeta, kterou je nutné chránit. Na'vi žijí v harmonii s přírodou, což je v kontrastu s destruktivním přístupem lidí.²⁰⁴

10.2. Společné rysy

10.2.1. Spojení s přírodou

Všechny tyto duchovní cesty mají hlubokou úctu k přírodě. Zemi vnímají jako živou a posvátnou bytost, se kterou jsou úzce propojeni a za kterou nesou odpovědnost.²⁰⁵

10.2.2. Božstvo

Wiccanské božstvo je úzce spjata s přírodou a představuje dualitu mezi Bohyní a Bohem. Podobně jako wiccani uctívají Boha a Bohyni, Avataři uctívají božstvo zvané Eywa, které vnímají jako sílu spojující veškerý život na Pandoře.²⁰⁶

10.2.3. Šamani

Stejně jako šamanismus má své šamany, tak i Na'vi mají společnost, která je strukturovaná kolem klanů, které vedou náčelníci a šamani.²⁰⁷

10.2.4. Rituály a praktiky

Každá tradice používá rituály a obřady k prohloubení svého duchovního spojení s přírodou. Tyto praktiky často zahrnují meditaci, zpěv, tanec a vizualizaci, které vysílají léčivou energii směrem k Zemi.²⁰⁸

10.2.5. Ekologické uvědomění

Společné ekologické vědomí vede stoupence těchto cest k zapojení do environmentálního aktivismu, propagaci udržitelnosti a ochraně přírodních zdrojů.²⁰⁹

10.2.6. Propojenost

Všechny tyto duchovní směry zdůrazňují propojenost veškerého života a potřebu udržovat rovnováhu a harmonii.²¹⁰

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Vlastní text.

²⁰⁶ Vlastní text.

²⁰⁷ TAYLOR, Bron Raymond. Avatar and Nature Spirituality. srpen 2013. DOI: 10.51644/9781554588800. s. 15.

²⁰⁸ Vlastní text.

²⁰⁹ Vlastní text.

²¹⁰ Vlastní text.

10.3. Shrnutí

Avatar a alternativní spirituality jako wicca, moderní druidismus a současný šamanismus se shodují v principu hlubokého ekologického uvědomění a duchovního spojení s přírodou. Všechny zdůrazňují význam respektu k přírodě a její ochrany, a vnímají ji jako nedílnou součást lidského duchovního a fyzického blaha.²¹¹

11. Závěr

Práce nám ukázala, že alternativní duchovní směry, jako jsou wicca, moderní druidismus, současný šamanismus a učení Lorny Byrneové, přináší důležité poselství o nutnosti ochrany přírody a udržitelnosti životního prostředí. Tyto tradice zdůrazňují, že příroda je „živá bytost“, která vyžaduje péči a respekt. Praktikující těchto spirituálních směrů přispívají k ochraně životního prostředí nejen prostřednictvím svých magických a praktických aktivit, jako je vysílání léčivé energie k Zemi, recyklace, sázení stromů či čištění přírodních lokalit, ale i dalšími formami ekologického aktivismu. Tím inspirují ostatní k tomu, aby si více vážili přírodního světa kolem sebe.

Důraz na magické a duchovní propojení s přírodou v těchto směrech podporuje myšlenku, že Země je živý celek, který si zaslouží naši péči a respekt. Navzdory tomu, že některé aspekty alternativní spirituality mohou být vnímány jako kontroverzní nebo nevědecké, jejich přínos k ekologickému uvědomění a aktivismu dle mého názoru nelze přehlížet.

Dále byla diskutována teorie Gaia, která nabízí fascinující pohled na Zemi jako na živý organismus, schopný samoregulace svého prostředí. Tato teorie nás vybízí k větší zodpovědnosti za naše jednání vůči planetě a zdůrazňuje, jak důležité je zkoumat složité ekologické procesy z různých úhlů pohledu. Navzdory kritice má teorie Gaia významný dopad na vědecké a environmentální debaty a přispívá k lepšímu pochopení našeho vztahu k Zemi.

Můj pohled na alternativní duchovní tradice ve vztahu s přírodou, jako je wicca, moderní druidismus, současný šamanismus a učení Lorny Byrneové, je převážně pozitivní. Tyto tradice nám připomínají naši propojenost s přírodou a potřebu její

²¹¹ Vlastní text.

ochrany. Přijetí těchto tradic, ač někdy výstředních, je dle mého přesvědčení cestou k obnovení pocitu úžasu a úcty k přírodě, což modernímu světu často chybí. Duchovní hodnoty a praktické kroky jdou v těchto tradicích ruku v ruce, což přináší nejen spirituální, ale i ekologické obohacení.

Celkově, v době, kdy čelíme ekologickým výzvám, považuji za zásadní hledat způsoby, jak žít v souladu s přírodou. Praktiky těchto magických směrů mě učí, že naše každodenní rozhodnutí mohou výrazně ovlivnit stav naší planety. Například, jednoduché činy jako volba ekologicky šetrných produktů, minimalizace odpadu a podpora obnovitelných zdrojů energie jsou praktické kroky, které mohou být inspirovány těmito duchovními směry.

Je však třeba zmínit, že někteří lidé mohou považovat tyto tradice za příliš výstřední nebo nereálné, což může odradit širší veřejnost od jejich přijetí. Existuje riziko, že přílišné zaměření na duchovní aspekty může někdy odvádět pozornost od praktických a vědecky podložených řešení ekologických problémů. Přesto považuji za důležité hledat cesty, jak propojit duchovní a ekologické hodnoty a najít rovnováhu mezi tradičními a moderními přístupy k ochraně přírody.

Závěrem bych ráda zdůraznila, že mým cílem bylo ukázat, jak citlivě a s láskou vnímají duchovní praktiky vztah k přírodě. Věřím, že čím více si uvědomujeme krásu a vzácnost naší planety, tím silnější v nás vzniká pocit zodpovědnosti za její ochranu. Právě tento pocit je klíčový pro motivaci k aktivnímu a uvědomělému přístupu k ochraně našeho životního prostředí.

Seznam literatury

ACHRER, Jakub. *Wicca: První zasvěcení*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 978-80-7511-143-2.

ANCZYK, A. *The Image of Druids in Contemporary Paganism: Constructing the Myth*. 2012. s. 99-118.

ARTHUR, Shawn. *Wicca, the Apocalypse, and the Future of the Natural world*. *Journal for the Study of Religion, Nature and Culture*. 2008, roč. 2, č. 2, s. 199-217.

BAHNISCH, Mark. *Sociology of Religion in Postmodernity: Wicca, Witches and the Neo-Pagan Myth of Foundations*. TASA 2001 Conference Papers, 2001.

BLAKE, Deborah. *Čarodějnictví pro každý den*. Přeložila Anna FAZEKAŠOVÁ. Praha: DOBROVSKÝ s.r.o., 2021. ISBN 978-80-7390-467-8.

BUCKLAND, Raymond. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Přeložil Jan NOVOTNÝ. Praha: PRAGMA, 1998. ISBN 80-7209-516-6.

BYRNE, Lorna. *About Lorna* [online]. lornabyrne.com, 2024. [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: <https://lornabyrne.com/>

BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 10. květen 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CsEfnzwtbaN/?utm_source=ig_web_copy_link

BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 11. červen 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CtW5D6WvzMk/?utm_source=ig_web_copy_link

BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 12. duben 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cq8ZXfjLw5P/?utm_source=ig_web_copy_link

BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 2. duben 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cqipa0XtaHy/?utm_source=ig_web_copy_link

BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 20. květen 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/reel/CscTjK5A1R6/?utm_source=ig_web_copy_link

BYRNE, Lorna. Instagramový příspěvek [online]. 26. únor 2023 [cit. 21. května 2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CpJoduZKBh8/?utm_source=ig_web_copy_link

- BYRNEOVÁ, Lorna. *Andělé na dosah*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Pragma, 2017. ISBN 978-80-7549-466-5.
- BYRNEOVÁ, Lorna. *Andělé v mých vlasech*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2009. ISBN 978-80-242-4684-0.
- BYRNEOVÁ, Lorna. *Nebeská láska*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2014. ISBN 978-80-242-4662-8.
- BYRNEOVÁ, Lorna. *Schody do nebe*. Přeložila Vlasta HESOUNOVÁ. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-5108-0.
- CAESAR, Julius. *De Bello Gallico*. O. Seel, ed. Leipzig: 1961. VI, 13.
- CROWLEY, Vivianne. *Wicca as nature religion*. In: PEARSON, J., ROBERTS, R. H., a SAMUEL, G., eds. *Nature Religion Today: Paganism in the Modern World*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1998, s. 170-179.
- DOTY, Gabrielle. *Alternative Spiritualities: Lived Experience, Identity, and Community*. Wittenberg University, Department of Sociology, 2023.
- DYNDOVÁ, Helena. *Contemporary shamanism and alternative spirituality: exploring relationships and intersections*. *Religio*. 2024, roč. 32, č. 1, s. 47-70. ISSN 2336-4475 (online). DOI: <https://doi.org/10.5817/Rel2024-37979>.
- EMBRACING SHAMANISM. *How Does Shamanism Relate to Nature and Ecology?* [online]. Embracing Shamanism, 15. srpna 2023. [cit. 1. července 2024]. Dostupné z: <https://www.embracingshamanism.org/how-does-shamanism-relate-to-nature-and-ecology>
- FARRAR, Janet a FARRAR, Stewart. *The Witches' Way*. London: Robert Hale, 1984.
- INSTAGRAM. (n.d.). Příspěvky od Lorny Byrne (@lornabyrneangels) [Profil na Instagramu]. Instagram. Získáno z <https://www.instagram.com/lornabyrneangels/>.
- KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář: Kapitoly z ekologické etiky*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1998.
- KRAJHANZL, Jan. *Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí: Pět charakteristik, ve kterých se lidé liší*. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, 2015.

LOVELOCK, J. E. *The living planet*. Nature. 2003, roč. 426, s. 769-770.

REJMÁNEK, M. *James Lovelock (1919–2022) a půlstoletí teorie Gaia*. Živa. Praha: Academia, SSČ AV ČR, v. v. i., 2022.

STERN, Shelly. *The Connection Between Spirituality and Nature*. [online] Medium, 20. dubna 2022. [cit. 25. května 2024]. Dostupné z: <https://medium.com/@HolisticLifestyleGuide/the-connection-between-spirituality-and-nature-a067718d4a5f>

TAYLOR, Bron Raymond. *Avatar and Nature Spirituality*. srpen 2013. DOI: 10.51644/9781554588800.